

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Ekonomická fakulta
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Závěť podle nového občanského zákoníku

Vypracoval: Pavlína Michalová
Vedoucí práce: JUDr. Rudolf Hrubý

České Budějovice 2015

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Pavlna MICHALOVÁ**
Osobní číslo: **E12539**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Závěť podle nového občanského zákoníku**
Zadávající katedra: **Katedra práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce nebudou praktická šetření, ale porovnání stávající úpravy od nové, výrazně odlišné, od 1. 1. 2014. Na vzorové úpravě pak může autorka komentovat své připomínky a doporučení.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **40 - 50 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**
Seznam odborné literatury:

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v aktualizovaném znění.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014.

Internetové zdroje.

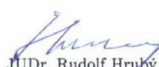
Periodika zabývající se tématem.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Rudolf Hrubý**
Katedra práva

Datum zadání bakalářské práce: **14. dubna 2015**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

doc. Ing. Ladislav Rolíněk, Ph.D.
děkan

L.S.

JUDr. Rudolf Hrubý
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 14. dubna 2015

Prohlašuji, že svoji bakalářskou/diplomovou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské/diplomové práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 15. 4. 2015

.....
Michalová Pavlína

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucímu bakalářské práce panu JUDr. Rudolfu Hrubému za odborné vedení a za cenné rady a připomínky při jejím vypracování.

Obsah

ÚVOD	4
1. Představení závětí od roku 1812.....	5
1.1. Závěť podle ABGB.....	5
1.2. Závěť dle zákoníku z roku 1950	5
1.3. Závěť dle Občanského zákoníku č. 40/1964 Sb.....	6
1.4. Závěť dle Nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb.....	6
1.5. Evropské dědické nařízení	7
2. Závěť podle nového občanského zákoníku.....	8
2.1. Závěť.....	8
2.1.1. Charakteristika a výklad závěti	8
2.1.2. Dovětek	9
2.1.3. Případnutí pozůstalosti dědicům	9
2.1.4. Uvolněný podíl.....	10
2.1.5. Náhradnictví.....	10
2.1.6. Dědická nezpůsobilost	11
2.1.7. Účinky omylu	11
2.2. Formy závěti	11
2.2.1. Závěť pořízená soukromou listinou.....	12
2.2.2. Závěť pořízená veřejnou listinou	12
2.2.3. Závěť s úlevami.....	13
2.2.4. Svědci privilegované závěti.....	14
2.2.5. Mlčenlivost	15
2.2.6. Vedlejší doložky v závěti.....	15
2.2.7. Vykonavatel závěti.....	15
2.2.8. Povolání správce pozůstalosti	15
2.2.9. Podmíněné dědictví.....	16
2.2.10. Doložení času.....	16
2.2.11. Příkaz.....	16
2.2.12. Zrušení závěti	16
2.2.13. Neúčinná zrušovací doložka	17
2.3. Koncepční změny	17
2.3.1. Základní principy dědění.....	18
2.3.2. Dědická smlouva.....	18
2.3.3. Neplatnost dědické smlouvy	19

2.3.4.	Odkaz jako nový prvek závěti	19
2.3.5.	Pododkaz	19
2.3.6.	Zrušení odkazu	19
2.4.	Zákonná dědická posloupnost	20
2.4.1.	Odúmrť	20
2.4.2.	Dědictví ze zákona	20
2.4.3.	Dědické třídy	20
2.5.	Prohlášení o vydědění	23
2.5.1.	Právo na povinný díl a neopominutelný dědic	23
2.5.2.	Výpočet povinného dílu neopominutelného dědice	24
2.5.3.	Vzdání se dědictví	24
2.5.4.	Listina o vydědění	25
2.5.5.	Na povinný díl neopominutelného dědice se započte:	25
2.5.6.	Započtení na dědický podíl	26
2.6.	Odpovědnost dědiců za dluhy	26
2.6.1.	Dluhy postihující dědice	26
2.6.2.	Práva věřitelů před potvrzením dědictví	26
2.6.3.	Právní účinky neuplatnění výhrady soupisu	26
2.6.4.	Právní účinky výhrady soupisu	27
2.6.5.	Odloučení pozůstalosti	27
2.6.6.	Vyhledání dluhů zůstavitele	27
2.6.7.	Zničení dědictví	27
2.6.8.	Přechod pozůstalosti na dědice	28
2.6.9.	Nabytí dědictví	28
2.6.10.	Výhrada soupisu	28
2.6.11.	Soupis pozůstalosti	28
2.6.12.	Potvrzení dědictví a rozdělení pozůstalosti	29
2.7.	Daň dědická a darovací	29
2.7.1.	Daň dědická	29
2.7.2.	Daň darovací	29
3.	Průzkum o pořízení závěti v České republice	31
3.1.1.	Dotazníkové šetření	31
3.1.2.	Vyhodnocení výzkumných otázek	32
3.2.	Dotazníkové otázky	32
3.2.1.	Vyhodnocení dotazníkového šetření	40
3.2.2.	Kontingenční tabulky	41

3.2.3.	Vyhodnocení kontingenčních tabulek.....	41
3.2.4.	Shrnutí kontingenčních tabulek.....	45
	Závěr.....	46
I.	Summary:.....	48
II.	Seznam použité literatury.....	49
III.	Seznam obrázků.....	50
IV.	Seznam grafů.....	50
V.	Seznam tabulek.....	51
VI.	Seznam příloh.....	51
	Příloha 1: Vzor - Závět' holografická.....	1
	Příloha 2: Vzor - Závět' alografická.....	1
	Příloha 3: Odměna notáře soudního komisaře.....	1
	Příloha 4: Dotazník (vzor).....	2

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce je závěť podle nového občanského zákoníku 89/2012 Sb.. Cílem je detailně se seznámit a zpracovat současnou právní úpravu závěti podle NOZ.

NOZ nabyl účinnosti 1. 1. 2014, zavedl největší změny v rámci občanského práva za posledních dvacet let. Zasáhl téměř všechny oblasti našeho života. Jedná se o rozsáhlý kodex, který na první pohled není lehké pochopit. Nově byly zavedeny nebo upraveny tyto části dědického práva: vydědění, zřeknutí se dědictví, vzdání se dědictví, dědictví ze zákona, dědické náhradnictví, odpovědnost dědice za dluhy zůstavitele, právo na povinný díl a nepominutelný dědic. Nová koncepce dědického práva je obsažena celkem ve 245 paragrafech. Posiluje tak zůstavitelovu volnost při rozhodování o majetku pro případ smrti. Přechod jmění ze zůstavitele na právní nástupce se neděje nahodile, ale existují zde dědické tituly, na jejichž základě se osoba bude považovat za dědice. Dědické tituly dle NOZ je možné rozdělit na dědictví ze zákona, ze závěti a nově lze dědit i podle dědické smlouvy. NOZ také umožňuje vypořádání se s dědickými spory, již za zůstavitelova života, a to prostřednictvím zřeknutí se dědického práva. Stále, ale můžeme říci, že závěť je nejčastějším pořízením pro případ smrti. Je tomu tak, z důvodu, že po dobu platnosti předchází právní úpravy to byl jediný legální způsob posledního pořízení.

Mnohým občanům není lhostejné, co se stane s majetkem po jejich smrti, a proto ho chtějí nějakým způsobem zabezpečit. Případy, kdy dědicům zůstává pozůstalost sám zůstavitel, jsou systematicky předřazeny úpravě zákonné posloupnosti, protože dědění podle těchto pořízeních má přednost před děděním ze zákona. Zůstavitel se, ale musí mít na pozoru, protože v době, kdy bude jeho poslední vůle zajišťována, nebude již na živu a v případě, že by byla závěť špatně sepsána a z tohoto důvodu neplatná, nebude již moci svou chybu napravit. Z tohoto důvodu se nabízí možnost sepsání závěti notářem, ten zůstaviteli poskytne odborné rady a může s ním sepsat závěť formou notářského zápisu.

V první kapitole je představen vývoj závěti od ABGB (Všeobecný zákoník občanský, který vstoupil v platnost dne 1. ledna 1812), až po Evropské dědické nařízení.

Druhá kapitola se podrobně věnuje úpravě poslední vůle dle NOZ. Je zde podrobně popsán výklad závěti, její formy, důležité koncepční změny, díl neopominutelného dědice, včetně přechodu pozůstalosti na dědice.

Třetí kapitola se zabývá výzkumem, který je zaměřený na setkání obyvatel České republiky se závětí. Šetření probíhá dotazníkovou formou a následně je vyhodnoceno pomocí grafů a kontingenčních tabulek v programu „Statistika 12“.

1. Představení závětí od roku 1812

1.1. Závěť podle ABGB

Patentem č. 946 Sb. z 1. června 1811 vyhláší císař František I. nový zákoník – Všeobecný zákoník občanský (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der österreichischen Monarchie), který nabyt účinnosti dne 1. ledna 1812. Zákoník platil pro všechny země rakouského císařství, kromě Uher. Vycházel z římského a přirozeného práva, jednou z jeho předloh byl i Koldínův zákoník městských práv. Zákoník představoval vynikající právní dílo, které se stalo jedním z nejvýznamnějších právních předpisů moderní české právní historie. Důkazem toho je, že na českém území platil kodex, se změnami, až do roku 1950 a některá dílčí ustanovení ještě déle. Dědické právo nalezneme v ABGB v druhém dílu, osmá hlava, § 531 a násl. Zákoník rozeznával tři dědické důvody: vůle zůstavitelova, smlouva dědická a zákon. Samotná forma závěti byla upravena v deváté hlavě, §552 a násl. ABGB. Dle §553 se považovalo za závěť: „poslední pořízení se nazývá závětí, je-li v něm ustanoven dědic, obsahuje-li však toliko jiná opatření, nazývá se dovětkem“ Dle právní úpravy §577 bylo možno pořizovat poslední pořízení „mimo soud nebo před soudem, písemně nebo ústně, písemně pak před svědky nebo beze svědků“. Což znamenalo, že zůstavitel si mohl vybrat formu testamentu takovou, jaká mu nejvíce vyhovovala. Věková hranice zůstavitele byla dána na 14 let, přičemž jedinec ve věku 14 až 18 let mohl pořizovat závěť pouze ústně před soudem (SCHELEROVÁ, 1993).

1.2. Závěť dle zákoníku z roku 1950

25. října 1950 byl přijat Občanský zákoník č. 141/1950 Sb., jinak také zvaný „střední kodex“, který nabyt účinnosti dne 1. 1. 1951. Dědické právo nalezneme v části páté, hlava třicátá čtvrtá, §509 a násl. OZ r. 1950. Ustanovení o dědictví směřoval k upevnění rodiny, do popředí se tak dostává dědění ze zákona, tzv. intestátní posloupnost. Definice poslední vůle dle §534 OZ r. 1950 zněla: „závěť je jednostranný projev zůstavitelovy vůle, kterým zůstavitel osobně činí pořízení o svém majetku“. Závěť nešlo zřídit jinak, než v písemné formě a povinností bylo uvést den, měsíc a rok, kdy byla závěť sepsána. Zůstavitel mohl závěť napsat vlastnoručně a musel jí sám podepsat (§542). V tomto případě, to mohl zůstavitel provést beze svědků. Pokud zůstavitel nenapsal závěť vlastní rukou, musel jí sám podepsat a před dvěma svědky, kteří museli být přítomni současně, musel výslovně prohlásit, že listina obsahuje jeho poslední vůli. Svědkové se museli na dokument podepsat (§543 OZ). Poslední vůli mohl zůstavitel prohlásit do úředního

zápisu a to buď před soudem, nebo notářem, v tomto případě to mohlo být provedeno beze svědků (§545 odst. 1). Další změna oproti ABGB byla ve věkové hranici zůstavitele. Ta byla nově určena na 15 let, přičemž nezletilec ve věku 15 až 18 let mohl pořídit svou poslední vůli do úředního zápisu před soudem nebo notářem a mohlo tak být učiněno beze svědků (§545 odst. 2) a to navíc pouze o majetku, kterého nabyt vlastní prací.

1.3. Závěť dle Občanského zákoníku č. 40/1964 Sb.

Občanský zákoník z roku 1964 začal upravovat pouze základní občanskoprávní vztahy, byl přijat 26. února 1964 a vstoupil v účinnost 1. dubna 1964, v průběhu své platnosti byl mnohokrát doplněn a novelizován. Nejdůležitější byla jeho novelizace po listopadu 1989, která podstatně změnila původní podobu tohoto OZ. Od roku 1989 začíná v republice proces přeměny ze socialistického k demokratickému uspořádání a k tržnímu hospodářství. Z tohoto důvodu bylo zapotřebí provést rozsáhlé změny nejen v občanském právu, ale v celém československém právním řádu. Důležitých novel, které přispěly k současné podobě právní úpravy dědického práva, konkrétně k úpravě dědění ze závěti, bylo několik. První novela OZ, která změnila úpravu práv zůstavitele (pořízení o svém majetku pro případ smrti závěť) platnou od 1. dubna 1964, byla provedena zákonem č. 131/1982 Sb., s účinností od 1. dubna 1982. Tato novela obnovovala možnost zůstavitele vydědit své potomky. Další zákon č. 509/1991 Sb., s účinností od 1. ledna 1992, rozšiřoval pořízení závěti, vedle notářské formy zápisu a holografní formy, o možnost alografní závěti. Současně tato novela umožňovala pořídit závěť i nezletilým osobám, které dovršily 15 let (ovšem pouze formou notářského zápisu), zkracuje neopominutelný podíl zletilých potomků, rozšiřuje okruh právně relevantních důvodů vydědění a umožňuje zřídit závětí nadaci. Zákon č. 554/2004 Sb., s účinností od 1. ledna 2005, umožňuje zůstaviteli možnost stanovit, aby po jeho smrti až do skončení řízení o dědictví spravoval jeho majetek náležející do dědictví správce dědictví. Tento právní kodex platil, až do 31. prosince 2013.

1.4. Závěť dle Nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb.

V roce 2012 Parlament České republiky přijal zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (NOZ). Jde o základní kodex soukromého práva, který zcela nahrazuje občanský zákoník z roku 1964 č. 40/1964 Sb.. Na rozdíl od úpravy v předešlém občanském zákoníku, obsahuje NOZ úpravu mnohem podrobnější, a to o celých 245 paragrafů (§1475- 1720), což je významný nárůst oproti staré právní úpravě, která dědickému právu věnuje pouze 41 paragrafů (§ 460-487). Dle NOZ můžeme kromě klasické závěti pro případ smrti pořídit nově i dědickou smlouvu. Ta je součástí

úpravy dědického práva v mnoha zemích Evropy (Španělsko, Katalánsko, Francie, Švýcarsko a další). Navíc nový zákoník v § 1498 zmiňuje ještě dovětek (kodicil), pro nějž mají obdobně platit ustanovení o závěti. Tomuto významu NOZ odpovídá i četnost ohlasu ze strany veřejnosti, ať už jsou tyto ohlasy příznivé či negativní. Tento NOZ 89/2012 Sb. vstoupil v platnost dne 1. ledna 2014.

1.5. Evropské dědické nařízení

Vstoupí v účinnost 17. 8. 2015 v celé Evropské unii, s výjimkou Velké Británie, Irska a Dánska. Nařízení o dědictví především určuje mezinárodní příslušnost k projednání dědictví, rozhodné právo a pravidla pro posouzení platnosti pořízení pro případ smrti. Nařízení má vytvořit předpoklady k tomu, aby celá pozůstalost (bez ohledu na to, kde se nachází majetek) byla projednána podle jednoho práva před jedním soudem, tj. pokud zůstavitel neprovede volbu práva, nařízení sjednocuje forum a lex. To je v mnoha ohledech revoluční a ovlivňující mnohé další např. daně, poplatky, otázku zápisů českých rozhodnutí do cizozemských rejstříků nemovitostí a zápisů cizozemských rozhodnutí do českého katastru nemovitostí nebo způsob komunikace notáře s úřady a institucemi jiných států. Již nyní, tj. před vstupem nařízení v účinnost, si mohou pořizovatelé ve svých pořízeních pro případ smrti zvolit rozhodné právo, kterým se má jejich pozůstalost řídit – tato volba bude relevantní v případě, že zůstavitel zemře po 17. 8. 2015. Volba práva je však zúžena na možnost zvolit namísto práva státu obvyklého pobytu právo státu, jehož je zůstavitel státním příslušníkem. Zvolit mezinárodně příslušný soud zůstavitel nemůže vůbec; dědici toto právo ovšem mají, a to v případě, že zůstavitel provedl volbu rozhodného práva.

2. Závěť podle nového občanského zákoníku

2.1. Závěť

Závěť je odvolatelný projev vůle, kterým zůstavitel pro případ své smrti osobně zůstavuje jedné či více osobám alespoň podíl na pozůstalosti, případně i odkaz. Z formálního hlediska zachovává nový občanský zákoník (dále jen NOZ) formy závěti, které známe už z minulého občanského zákoníku. NOZ rozšiřuje možnost posledního pořízení závěti o další dva druhy, dědickou smlouvu a dovětek (kodicil). Pro pořízení závěti je zákonem vyžadovaná písemná forma. Výjimku připouští závěť pořízená s úlevami, která může být pořízena za zákonem stanovených podmínek i ústně. Co do právní síly má závěť přednost před děděním ze zákona. Jestliže zůstavitel sepíše platnou závěť a pořídí v ní o celém svém majetku, nedojde k dědění ze zákona. Pokud však zůstavitel zemře bez zanechání platné závěti, přicházejí na řadu dědicové ze zákona. Může nastat i situace, kdy zůstavitel pořídí závěť pouze o části svého majetku a v takovémto případě dojde z části k dědění podle závěti a zčásti k dědění podle zákona.

2.1.1. Charakteristika a výklad závěti

Důležité je především vyjádření, že závěť je odvolatelný projev vůle a zůstavitel osobně zůstavuje podíl na pozůstalosti. Zůstavitel může podíl stanovit zlomkem nebo procentem z celé pozůstalosti, může jej taky stanovit tak, že celou svojí pozůstalost rozdělí a jednotlivým dědicům přidělí věci ze svého majetku. Podstatné jsou obsahové náležitosti závěti, které v první řadě představují zanechání alespoň podílu na pozůstalosti jedné či více osobám. Nově již nemusí být pod následkem závěti uveden den, měsíc a rok, kdy byla podepsána, jak tomu bylo v § 476 odst. 2 zák. 40/1964 Sb. Přesto uvedení data v závěti lze doporučit, dá se tím předejít případným sporům o její platnost. Vůle zůstavitele musí být skutečná, vážná, určitá a srozumitelná. Za základní požadavek při výkladu závěti je, že závěť je třeba vyložit tak, aby bylo co nejvíce vyhověno vůli zůstavitele. Dědické právo ovládá myšlenka, kterou je závaznost vůle zůstavitele vyplývající z řady ustanovení NOZ. V mnoha ustanoveních (§ 1490 odst. 2, § 1506, 1509, 1629, § 1633 odst. 2) je zakotvena zásada, že ti co nastupují k dědění na místo původních dědiců nebo mají prospěch z toho, že na ně připadl uvolněný odkaz, musí splnit spojený příkaz, nařízení odkazu nebo jiné opatření zůstavitele. Nesplnění příkazu zůstavitele má za následek ztrátu dědického práva (§ 1569 odst. 1). Nově je posíleno postavení závěti v tom směru, že může pořizovat závěť i ten, kdo byl ve svéprávnosti omezen tak, že není způsobilý

pořizovat, pokud se uzdravil do té míry, že je schopen projevit vlastní vůli. Nemusí se tedy čekat na rozsudek, který mu vrátí způsobilost. Dle § 1580 platí, že zruší-li zůstavitel novější závěť, ale dřívější uchová, má se za to, že dřívější závěť nepozbyla platnost a hledí se na ní jakoby nebyla zrušená. Poukáže-li zůstavitel v závěti na obsah jiné listiny, má i tato listina stejné právní účinky, pokud splňuje náležitosti závěti. (§ 1495)

2.1.2. Dovětek

Významnou změnou v novém občanském zákoníku je možnost zůstavitele připojit k závěti dovětek. Dovětkem může zůstaviteli nařídit odkaz, stanovit podmínku, uložit příkaz, anebo dožit čas. Co je stanoveno o závěti, platí obecně i o dovětku. Pokud jde o podmínku, tak NOZ stanovuje, že její splnění nastává až po zůstavitelově smrti, není-li zřejmá jiná vůle zůstavitele (tak např. podmínkou může být vystudování vysoké školy, kterou dědic musí dostudovat až po smrti zůstavitele, přičemž k již vystudovaným vysokým školám se nebude přihlížet). V případě doložky času se jedná o institut podobný podmínce, ale na rozdíl od podmínky, u které není jisté, zda v budoucnu nastane, doložka času se váže k určité události, která v budoucnu nastat musí. Vedlejší doložka ve formě příkazu umožňuje zůstaviteli přikázat, aby dědic určitým způsobem konal nebo se určitého konání zdržel. NOZ výslovně uvádí možnost zůstavitele na přiměřenou dobu zakázat dědici zcizení věci (prodej nebo darování), kterou mu zůstavitel zanechal. Z důvodu ochrany dědice před případnými nepřiměřenými vedlejšími doložkami zůstavitele NOZ stanoví, že se nepřihlíží k doložkám, které by zjevně obtěžovali dědice, nebo by byly v rozporu s veřejným pořádkem. Pojmový rozdíl, mezi dovětkem a závětí spočívá v tom, že dovětkem nejsou samostatně povolávání dědicové (www.pravni-poradna-zdarma.blogspot.cz).

2.1.3. Případnutí pozůstalosti dědicům

Dědici připadne celá pozůstalost, je-li povolán jako dědic jediný. Jeli povolán dědici zůstaven jen podíl, připadne zbylá část pozůstalosti zákonným dědicům. (§ 1499) Je-li povoláno několik dědiců a podíly nejsou určeny, mají právo na pozůstalost rovným dílem. (§1500) Pokud je povoláno více dědiců a všem jsou určeny podíly, ale pozůstalost není vyčerpána, mají na zbylou část pozůstalosti právo zákonní dědicové. Ve všech případech, kdy se zůstavitel zřejmě přepočtl, se provede dělení tak, aby byla jeho vůle naplněna co nejlépe.

2.1.4. Uvolněný podíl

Uvolněný podíl je podíl dědice, který z nějakého důvodu nedědí (například zemřel nebo odmítl dědictví) a nemá náhradníka. Zákon řeší, jak bude s takovým podílem naloženo. V některých případech uvolněný podíl přiroste poměrně k podílům ostatních dědiců, avšak v jiných případech toto přirůstání zákon nepřipouští. Pokud je tedy například v závěti stanoveno, že jednomu dědici připadne jedna třetina pozůstalosti a ostatní čtyři dědici se rozdělí o zbytek stejným dílem, připadne uvolněný podíl jen těm dědicům, kteří se dělí o zbytek. Pokud jsou s uvolněným podílem spojená nějaká omezení, přecházejí tato omezení na toho, komu podíl přiroste, ledaže zůstavitel projeví vůli, že se tato omezení vztahují jediné k osobě povolaneho dědice, anebo plyne-li to z povahy věci.

2.1.5. Náhradnictví

Nikdo nemůže v okamžiku sepsání posledního pořízení tušit, zda se osoba, kterou povolává za dědice či odkazovníka, se skutečně nápadu dědictví dožije. NOZ upravuje dvě možnosti dědické substitute.

Obecné náhradnictví

Principem obecného náhradnictví je povolání náhradního dědice za dědice původního pro případ, že se původní dědic nedožije dědictví, nebo jej z nějakého důvodu nenabude (například odmítne-li dědictví nebo nebude-li způsobilý dědit). Povolá-li zůstavitel takto několik náhradníků, dědí ten, který je ve výčtu nejbližší osobě, která dědictví nenabyla.

Svěřenecké nástupnictví

Institut svěřeneckého nástupnictví umožňuje zůstaviteli přikázat svému dědici, aby dědictví, které přijal, po své smrti nebo v jiných, zůstavitelem určených případech, převedl na ustanoveného následného dědice (svěřeneckého nástupce).

Tento institut může mít své opodstatnění v případech, kdy mají rodiče např. mentálně postižené dítě. Pokud rodiče zemřou, stane se jediným dědicem jejich mentálně postižené dítě, které nemá testovací způsobilost. Jestliže by dítě následně zemřelo a nemělo žádných zákonných dědiců, připadla by celá pozůstalost státu. Pokud bude svěřenecké nástupnictví zřízeno, zůstane v soukromé sféře zachován alespoň majetek, který dítě nabylo dědictvím po rodičích (www.obcanskyzakonik.justice.cz).

2.1.6. Dědická nezpůsobilost

Dědická nezpůsobilost vylučuje z dědického práva osobu, která se v důsledku svého činu stala nehodnou nabýt něco z dědictví. Pokud by dědila, odporovalo by to (v důsledku jejího jednání) zásadám spravedlnosti i obecné morálce. Při úpravě NOZ se vycházelo z úvahy, že nezpůsobilost dědit musí ze zákona zasahovat jen tu osobu, které se důvody stanovené zákonem týkají. Důvodová zpráva k občanskému zákoníku v této souvislosti poukazuje na to, že není spravedlivé trestat za chování předka jeho potomky. Toto platí pouze při zákonné posloupnosti. V rámci pořízení pro případ smrti je ponecháno na rozhodnutí zůstavitele, jak se rozhodne se svou pozůstalostí naložit (NOVOTNÝ, 2014).

2.1.7. Účinky omylu

Podstatný omyl zůstavitele způsobuje neplatnost ustanovení závěti, kterého se týká. Omyl je podstatný, týká-li se osoby, které se něco zůstavuje, nebo podílu či věci, které se zůstávají, anebo podstatných vlastností věci. Vlastnosti jsou podstatné, je-li zřejmé, že by zůstavitel v závěti tak neurčil, kdyby se v nich nebyl zmýlil. Ustanovení závěti je platné, ukáže-li se, že osoba nebo věc byla jen nesprávně popsána. Zakládá-li se vůle zůstavitele jen na mylné pohnutce, způsobuje neplatnost ustanovení závěti, kterého se týká (§1529 - §1531 NOZ) (ELIAŠ, 2014).

2.2. Formy závěti

Závěť má předepsanou povinnou písemnou formu, pokud nebyla pořízena s úlevami. Základní rozlišení závětí je na závěti pořizované soukromě a na závěti pořizované veřejně (formou soukromé a veřejné listiny), z něhož taky vychází systematika jejich úpravy. Ustanovení § 1495 Do soukromě pořizovaných závětí se řadí:

Závěť holografická (§1533 NOZ) - napsaná a podepsaná vlastní rukou zůstavitele

Závěť alografická (§1534 NOZ) - nepsaná vlastní rukou zůstavitele, ale před 2 svědky zůstavitel prohlásí, že listina obsahuje jeho poslední vůli a vlastnoručně ji podepíše.

U osob nevidomých a osob se smyslovým postižením se vyžaduje přítomnost tří svědků a použití zvláštního způsobu dorozumívání.(§1535 - §1536 NOZ)

Závěť ve formě notářského zápisu

Závěť s úlevami – pouze tento druh závěti nevyžaduje písemnou formu

Tato nová forma závěti, tzv. privilegovaná závěť je určena pro osoby, které se díky nějaké události (např. živelné pohromy, války apod.) nacházejí v situaci, kdy jsou v ohrožení života a nemohou využít tradiční formy pro pořízení závěti.

2.2.1. Závěť pořízená soukromou listinou

Zachovává se obecná úprava obou forem soukromě pořizovaných závětí, tedy závěti psané zůstavitelovou vlastní rukou (holografické) i závěti vlastní rukou zůstavitele nenapsané (alografické) a v tomto směru se zásadně přejímá úprava z § 476a a § 476b starého občanského zákoníku.

Holografní závěť (§1533 NOZ)

Je z pohledu zůstavitele nejjednodušší formou závěti. Zůstavitel v jejím sepsání není prakticky nijak omezen. Zákonodárce vychází z předpokladu, že v případě sporu nebude problém platnost závěti prokázat. Vyžaduje se sepsání celé závěti vlastní rukou zůstavitele s vlastnoručním podpisem.

Závěť alografická (§1534 NOZ)

Závěť, kterou zůstavitel nenapsal vlastní rukou, ale musel jí vlastní rukou podepsat a před dvěma svědky současně přítomnými výslovně prohlásit, že listina obsahuje jeho poslední vůli.

Smyslové postižení zůstavitele (§1535 - §1536 NOZ)

U osob nevidomých a osob se smyslovým postižením, se poslední vůle musí projevit před třemi současně přítomnými svědky v listině, jejíž obsah musí být tlumočen zvláštním způsobem dorozumívání, který si svědek sám zvolí. Všichni svědci musí ovládat způsob dorozumívání, kterým je obsah listiny tlumočen. U osoby se smyslovým postižením, která nemůže číst nebo psát, musí být uvedeno, kdo závěť napsal, kdo jí přečetl nebo tlumočil a jakým způsobem zůstavitel potvrdil, že listina obsahuje jeho poslední vůli.

2.2.2. Závěť pořízená veřejnou listinou

Zůstavitel může projevit poslední vůli ve veřejné listině. Pořizuje-li závěť v této formě osoba nevidomá nebo osoba se smyslovým postižením, která nemůže číst nebo psát, použije se §1535 obdobně. Veřejná závěť je závěť učiněná ve formě veřejné listiny. Forma notářského zápisu zůstává základní formou veřejné listiny, v níž se závěť pořizuje (§1537).

V ustanoveních §1526 a 1528 je pořizovací způsob některých lidí, kteří nejsou plně svéprávní, omezena tím způsobem, že mohou platně pořizovat jen ve formě veřejné listiny. Ten kdo sepisuje veřejnou listinu o závěti, se přesvědčí, zda se projev poslední vůle děje s rozvahou, vážně a bez donucení. Důležité je, aby notářský zápis věrně reprodukoval vůli zůstavitele, aby ustanovení v závěti byla dostatečně určitá a neodporovala zákonu. Závěť sepsaná formou notářského zápisu má vyšší důrazní sílu než vlastnoručně napsaná závěť. Dá se velmi těžko zpochybnit. Držitel takové listiny nemusí obsah dokazovat. Důkazní břemeno je na tom, kdo veřejnou listinu napadne. Tento člověk musí u soudu dokazovat neplatnost obsahu. Naopak od ručně psané závěti, která je soukromou listinou, je důkazní břemeno na držiteli této listiny a jeho postavení je tak slabší. Závěť notář vyhotovuje vždy v jediném originále a jako jedinečný výtisk s podpisem zůstavitele jí musí uložit tak, aby se nedala zničit. Jakmile notář závěť sepíše, musí jí neprodleně zaznamenat do centrální evidence závěti, kterou zřídila a vede Notářská komora České republiky od roku 2002. Zde se elektronicky eviduje, kdo, kdy a pod jakým číslem závěť sepsal včetně jména notáře, u kterého je listina uložena. Listina smí opustit úschovu notáře jen v případě, že putuje k soudu nebo na vyžádání jiného notáře, který projednává po smrti zůstavitele jeho dědictví.

2.2.3.Závěť s úlevami

Druhy privilegované závěti dle NOZ:

Závěť ústní před třemi svědky (omezená platnost závěti na dva týdny).

Nově lze pořídit také závěť s úlevami, tzv. privilegovanou závěť. Ta se pořizuje ústně, v zákonem vymezených situacích a má omezenou platnost. Ústně ji může pořídit jen ten, kdo je pro nenadálou událost v patrném a bezprostředním ohrožení života, dále ten, kdo se nachází v místě, kde je běžný společenský styk ochromen následkem mimořádné události a nelze-li po něm rozumně požadovat, aby závěť pořídil v jiné formě (např. živelné pohromy – povodně, zemětřesení, požáry, atd.). Taková osoba má právo pořídit závěť ústně před třemi současně přítomnými svědky. Tito svědci sepíší záznam o této poslední vůli nebo si je poté notář jako soudní komisař předvolá k výslechu. Taková závěť je platná pouze dva týdny ode dne pořízení, zůstane-li pořizovatel závěti naživu.

Závěť zaznamenaná starostou obce, na jejímž území se zůstavitel nalézá (omezená platnost závěti na tři měsíce).

Je-li důvodná obava, že by zůstavitel zemřel dříve, než by mohl pořídit závěť ve formě veřejné listiny, může zaznamenat jeho poslední vůli starosta obce, na jejímž území se zůstavitel nalézá, za přítomnosti dvou svědků. Za týchž podmínek může zaznamenat zůstavitelovu poslední vůli i ten, kdo je oprávněn vykonávat pravomoci starosty. Taková závěť platí tři měsíce.

Závěť pořízená na palubě námořního plavidla, letadla, ve válce před velitelem vojenské jednotky ČR (omezená platnost závěti na tři měsíce).

Má-li pro to zůstavitel vážný důvod (např. zdravotní), může na palubě námořního plavidla plujícího pod státní vlajkou České republiky nebo letadla zapsaného v leteckém rejstříku v České republice, zaznamenat zůstavitelovu poslední vůli za přítomnosti dvou svědků velitel námořního plavidla nebo letadla, popřípadě jeho zástupce, pokud mu v tom nebrání péče o bezpečnost plavby nebo letu. Platnost této závěti je rovněž tři měsíce. Velitel plavidla to zaznamená v lodním deníku a závěť bez zbytečného odkladu předá zastupitelskému úřadu České republiky, popřípadě orgánu veřejné moci, u něhož je námořní plavidlo zapsáno v námořním rejstříku. Velitel letadla to zaznamená v palubním deníku a závěť předá bez zbytečného odkladu zastupitelskému úřadu České republiky, popřípadě orgánu veřejné moci, u něhož je letadlo zapsáno v leteckém rejstříku. Při účasti v ozbrojeném konfliktu a vojenských operacích může zaznamenat poslední vůli vojáka nebo jiné osoby náležející k ozbrojeným silám velitel vojenské jednotky České republiky, nebo jiný voják v hodnosti důstojníka nebo vyšší, za přítomnosti dvou svědků. Závěť velitel bez zbytečného odkladu předá veliteli nadřízeného velitelství, odkud se bez zbytečného odkladu předá Ministerstvu obrany České republiky. Platnost závěti je také tři měsíce.

2.2.4. Svědci privilegované závěti

Také svědci privilegované závěti mají úlevy. Při pořizování závěti s úlevami mohou být svědky i osoby, které dosáhly patnáctého roku věku, a osoby, které byly ve svéprávnosti omezeny, pokud jsou způsobilé věrohodně popsat skutečnosti významné pro platnost závěti. Závěť nebude neplatná, když ji zůstavitel nebo svědek nepodepsal proto, že nemohl psát, nebo pro jinou závažnou překážku, je-li to v listině výslovně uvedeno

2.2.5. Mlčenlivost

Kdo působil při pořízení závěti nebo jiném právním jednání, pro které tento zákon vyžaduje náležitosti jako pro závěť, jako pisatel, svědek, předčítatel, tlumočník, schovatel nebo úřední osoba (notář, starosta, velitel námořního plavidla apod.), zachová o obsahu zůstavitelovy vůle mlčenlivost, ledaže je zřejmá jiná vůle zůstavitele, poruší-li tuto povinnost, odčiní zůstaviteli újmu, kterou mu tím způsobil.

2.2.6. Vedlejší doložky v závěti

Zůstavitel může uvést v závěti podmínku, doložení času nebo příkaz. Směřuje-li vedlejší doložka jen k zřejmému obtěžování dědice nebo odkazovníka ze zjevné zůstavitelovy svévole, nepřihlíží se k ní. Nepřihlíží se ani k vedlejší doložce, která zjevně odporuje veřejnému pořádku nebo je nesrozumitelná. Nepřihlíží se také k vedlejší doložce, kterou zůstavitel ukládá dědici nebo odkazovníku, aby uzavřel či neuzavřel manželství, popřípadě aby v manželství setrval, anebo aby manželství zrušil. Zůstavitel však může zříditi někomu právo na dobu, než uzavře manželství ([www. www.ceskyzakonik.cz](http://www.ceskyzakonik.cz)).

2.2.7. Vykonavatel závěti

Podle nového občanského zákoníku může zůstavitel závěti povolat vykonavatele závěti a případně určit, jaké má povinnosti a zda a jak bude odměňován. Zjistí-li soud při projednávání dědictví, že byl vykonavatel závěti povolán, vyzoomí ho o tom. Vykonavatel závěti může z funkce kdykoliv odstoupit: odstoupení je účinné, dojde-li soudu. Vykonavatel závěti dbá o řádné splnění poslední vůle zůstavitele s péčí řádného hospodáře. Náleží mu všechna práva potřebná k splnění jeho úkolu, včetně práva před soudem hájit platnost závěti, namítat nezpůsobilost dědice nebo odkazovníka a vůbec dbát splnění zůstavitelových pokynů ([www. pravni-poradna-zdarma.blogspot.cz](http://www.pravni-poradna-zdarma.blogspot.cz)).

2.2.8. Povolání správce pozůstalosti

Správce pozůstalosti má na starost správu majetkovou, po smrti zůstavitele samostatně obstarává záležitosti spojené s děděným majetkem až do vyřízení pozůstalosti. Zejména podnikatelé, kteří vlastní obchodní závod, případně obchodní podíly, by na ustanovení takové osoby neměli zapomínat, neboť tak lze předejít nenahraditelným škodám vyplývajícím ze sporů

dědiců. Zákon vyžaduje pro povolání správce pozůstalosti formu notářského zápisu, přičemž všechna potřebná poučení dá při sepisování listiny notář.

2.2.9. Podmíněné dědictví

Nově dává NOZ zůstaviteli možnost také v závěti uvést podmínku, za které bude dědic dědit. Může se jí stát například úspěšně absolvované studium, oprava zůstavitelova domu, péče o domácího mazlíčka apod. V případě, že dědic tuto podmínku nesplní, ztrácí na dědictví nárok. Podmínky ale částečně zákon koriguje, aby zůstavitel nemohl odkazovníka či dědice posmrtně šikanovat. Neplatná by tak například byla podmínka uzavřít manželství nebo se rozvést nebo podmínka nesrozumitelná či zjevně odporující veřejnému pořádku. O tom, zda podmínka naplňuje svou povahou literu zákona tak, aby byla neplatná, musí rozhodnout soud. Žádná podmínka ale nesmí zatížit díl neopominutelného dědice.

2.2.10. Doložení času

Dědic nebo odkazovník nabývá právo na časově omezenou dobu, tj. ke dni do kterého se právo počítá, je-li jisté, že den nenastane, jedná se o nemožnou rozvazovací podmínku. Není-li určeno komu po splnění rozvazovací podmínky dědictví nebo odkaz připadne, tak napadne odkaz nebo dědictví dle zákonné posloupnosti. Dědic nebo odkazovník, získá právo později než v době smrti zůstavitele, tj. ode dne od kterého se právo počítá, je-li jisté, že tento den nenastane, jedná se o nemožnou odkládací podmínku

2.2.11. Příkaz

Zůstavitel posledním pořízením dědici nebo odkazníkovi něco nařídí, z hlediska nesplnění se posuzuje stejně jako podmínka, tedy dědic dědictví pozbude, ale je možné, aby zůstavitel upravil svou vůli jinak. Právo domáhat se splnění příkazu má i osoba, v jejíž prospěch se má plnit §1571

2.2.12. Zrušení závěti

Zůstavitel má neomezené právo závěť nebo její jednotlivá ustanovení kdykoliv zrušit. Závěť se zruší odvoláním nebo pořízením pozdější závěti.

Odvolání závěti – lze uskutečnit ve třech formách:

Výslovně (§1577) projevem vůle, učiněným ve formě předepsané pro závěť, tj. v písemné formě soukromou listinou, napsanou vlastní rukou, napsanou někým jiným a se svědky, ve formě notářského zápisu, případně odvoláním s úlevami ve všech případech, kdy zákon umožňuje pořízení závěti s úlevami.

Mlčky (§1578) zničením listiny, na níž byla závěť napsaná.

Vydáním závěti, pořízené ve formě notářského zápisu, ze sbírky notářských zápisů notáře, vedené podle §1579

Pořízením pozdější závěti

Pořízením pozdější závěti, kterou se dřívější závěť ruší v rozsahu, v jakém nemůže vedle pozdější závěti obstát (§1576)

2.2.13. Neúčinná zrušovací doložka

Prohlásí-li zůstavitel, že neplatná budou všechna jeho příští pořízení pro případ jeho smrti, anebo že budou neplatná taková pořízení, jež nebudou zřízena v určité formě, nepřihlíží se k tomu. Tento zákaz představuje ochranu zůstavitele a jeho svobodné vůle kdykoliv rozhodnout, jak by mělo být s jeho majetkem naloženo po jeho smrti. I v případě, že byl zůstavitel násilím nebo lstí přiměn k tomu, aby učinil pořízení pro případ smrti ve prospěch určité osoby, má možnost takové rozhodnutí zrušit a nahradit jiným. Tohoto práva se nemůže předem platně vzdát (NOVOTNÝ, 2014).

2.3. Koncepční změny

NOZ zachovává stávající koncepci, podle níž dědické právo vzniká smrtí zůstavitele, a nevrací se k institutu tak zvaně ležící pozůstalosti (hereditas iacens) známého u nás před rokem 1950. Podle ní náleží pozůstalost po smrti zůstavitele stále zemřelému do doby, než dědic nabude vlastnické právo k dědictví rozhodnutím soudu.

Posílení vůle a volnosti rozhodování zůstavitele

Nová koncepce dědického práva posiluje zůstavitelovu volnost při jeho rozhodování o majetku pro případ smrti. Jedním z příkladů je např. rozšíření dědických titulů o dědickou smlouvu.

Nárůst rozsahu úpravy dědění

Vznikl z důvodu k návratu tradičním institutům dědického práva. Pro mnohé je jistě překvapující nárůst počtu paragrafů z oblasti dědického práva v NOZ, což je dáno zejména návratem mnoha tradičních institutů dědického práva, které starý OZ neznal. Jedná se např. o odkaz, dědickou smlouvu, zřeknutí se dědictví atd. Na rozdíl od ostatních částí NOZ

musí úprava dědického práva pamatovat na to, že osoba, ze které práva a povinnosti přecházejí, je již po smrti a nemůže dále věci ovlivnit, např. tak, že by upřesnila nebo vyložila svoji poslední vůli. Proto je úprava dědického práva podrobnější než jiné části NOZ (www.obcanskyzakonik.justice.cz).

2.3.1. Základní principy dědění

Úpravu dědického práva nalezneme v části třetí, hlava třetí §1475 - 1720. Jedná se o nárůst oproti minulé právní úpravě dědění a to „celkem o 245 paragrafů“. Dědické právo vzniká smrtí zůstavitele. Jestliže osoba zemře dříve než zůstavitel nebo současně s ním, nedědí viz. §1479. Při dědění se použije právo, které je platné v den smrti zůstavitele §3069. Dle §1476 se dědí na základě dědické smlouvy, ze závěti nebo ze zákona. Kromě poslední vůle jsou pořízení pro případ smrti dědická smlouva nebo dovětek §1491. Dědická smlouva je upravena v §1582 – 1593. Důvodová zpráva k dědické smlouvě uvádí, že je to smíšený právní útvar mezi smlouvou a závětí. Jedná se o dvoustranné právní ujednání, závazné ustanovení za dědice a tudíž na ni dopadají ustanovení jak o závěti, tak i o smlouvě (ŠEŠINA, 2012).

2.3.2. Dědická smlouva

Naprostou novinkou, kterou v oblasti dědického práva zavedl NOZ, je dědická smlouva. Tento institut umožňuje zůstaviteli, aby se už za svého života dohodl se svými dědici (odkazovníky) o dědictví. Dědická smlouva je limitována v několika směrech:

- a) principem ochrany slabší strany, v jehož důsledku mohou dědickou smlouvu zásadně pořídit jen osoby plně svéprávné
- b) formou - pro její uzavření se vyžaduje forma veřejné listiny
- c) věcného rozsahu – dědickou smlouvou může zůstavitel pořídit jen o třech čtvrtinách pozůstalosti.

Dědická smlouva může mít i negativní obsah – tedy dohodu se zákonnými dědici o tom, že se dědictví zřeknou. Skutečnost, že zůstavitel o svém majetku pořídil dědickou smlouvu, mu nijak nebrání v tom, aby s tímto majetkem za svého života nakládal podle své libosti. Naproti tomu strana, která je za dědice povolána, nemůže své právo převést na jiného, ledaže by to bylo dědickou smlouvou výslovně dojednáno (NOVOTNÝ, 2014).

2.3.3. Neplatnost dědické smlouvy

Neplatnost dědické smlouvy může mít nejrůznější důvod. Neznamená to však, že by tím byl zcela ztracen dědický titul, neplatná dědická smlouva totiž může být považována za závět'. Dědická smlouva může být neplatná pro nedostatek formy, tak tomu bude v případě, že nebude dodržena forma veřejné listiny, která je vyžadovaná zákonem. Dalším důvodem neplatnosti dědické smlouvy může být skutečnost, že jí uzavřela osoba, která k tomu nebyla způsobilá (př. nezletilý nebo člověk s omezenou svéprávností bez souhlasu opatrovníka). V těchto případech může být dědická smlouva považována za platnou závět', a to z podmínky, že má všechny materiální i formální náležitosti závěti (NOVOTNÝ, 2014).

2.3.4. Odkaz jako nový prvek závěti

Novým instrumentem dědického práva, který přináší NOZ, je odkaz (legát). Rozdíl mezi dědicem a odkazovníkem (legátem) tkví v odpovědnosti za dluhy zůstavitele, protože odkazovníka zásadně nezatěžuje povinnost přispět na úhradu zůstavitelových dluhů. Odkazem se odkazovníku zřizuje pohledávka na vydání určité věci, popřípadě jedné či několika věcí určitého druhu, nebo na zřízení určitého práva. Odkazovník není dědic. Odkazy zatěžují všechny dědice podle poměru jejich podílů, a to i tehdy, pokud byla odkázána věc náležící jednomu ze spoludědiců. Každému z dědiců musí zůstat z hodnoty dědictví alespoň čtvrtina odkazu nezatížená. Zatíží-li zůstavitel dědice více, má dědic právo na poměrné zkrácení odkazu (§ 1598 NOZ).

2.3.5. Pododkaz

Do odkazu také můžete vložit další odkaz. Vznikne tak pododkaz, který odkazovníkovi nařizuje splnit další odkaz. Ten jej musí splnit nebo celý odkaz od zůstavitele odmítnout. Odkaz se nestává předmětem dědictví. Pokud by se tak stalo, že například odkazovník zemře dříve, než může věc získat nebo odkaz přímo odmítne, připadne odkaz náhradníkovi (pokud jej zůstavitel stanovil). V opačném případě odkaz zaniká a věc zůstává dědici.

2.3.6. Zrušení odkazu

Pokud si zůstavitel odkaz ještě za svého života rozmyslí, může jej zrušit tak, že věc zničí, prodá, daruje, zahodí nebo změní tak, že se z ní stane věc jiná. Zůstavitel například odkáže odkazovníku starožitnou vázu a následně tuto vázu rozbije nebo prodá. V tokovém případě pak

nemá odkazovník žádná práva – odkaz platí za odvolaný. Pokud by však došlo ke zničení věci, která je předmětem odkazu, zaviněním jiné osoby nebo dokonce po smrti zůstavitele, odkaz trvá a odkazovníku náleží peněžitá náhrada. NOZ totiž výslovně stanoví domněnku, že odkaz nebyl odvolán, pokud odkázanou věc nabyla jiná osoba nebo byla-li odkázaná věc zničená mimo vůli zůstavitele.

2.4. Zákonná dědická posloupnost

Kde nedojde k posloupnosti podle závěti nebo dědické smlouvy, nastane zákonná dědická posloupnost k pozůstalosti nebo k její části. Není-li zákonný dědic, nebo nenabude-li dědictví, stávají se dědici odkazovníci podle poměru hodnoty svých odkazů. Kdo nabyl dědictví proto, že dědic ani náhradník povolaný dědickou smlouvou nebo závětí dědit nechtěl nebo nemohl, splní ostatní nařízení zůstavitele.

2.4.1. Odúmrť

Nedědí-li žádný dědic ani podle zákonné dědické posloupnosti, připadá dědictví státu a na stát se hledí, jako by byl zákonný dědic; stát však nemá právo odmítnout dědictví, ani právo na odkaz podle § 1594 odstavce 1 věty třetí. Vůči jiným osobám má stát stejné postavení jako dědic, kterému svědčí výhrada soupisu (ELIAŠ, 2014).

2.4.2. Dědictví ze zákona

Dědicové ze zákona jsou rozděleni do šesti dědických skupin. Pokud se nenajde žádný dědic v těchto šesti skupinách, pozůstalost přechází jako majetek bez pána (tzv. odúmrť) na stát. Stát v takové situaci není považován za dědice. Nově jsou do okruhu zákonných dědiců zařazeni zůstavitelovy praprarodiče nebo sestřenice a bratřenci. NOZ tak preferuje, aby majetek zůstal pokud možno v okruhu zůstavitelových nejbližších a stát by se měl dědicem stát pouze ve velmi výjimečných případech.

2.4.3. Dědické třídy

Nový občanský zákoník zavádí v ustanoveních § 1635 – 1640 šest tříd zákonných dědiců, přičemž první čtyři z nich v zásadě odpovídají dědickým skupinám, jak byly upraveny ve starém znění občanského zákoníku (v § 473 – 475)

1. třída

V 1. třídě tedy dědí zůstavitelovy děti a jeho manžel, každý z nich stejným dílem. Jestliže nedědí dítě zůstavitele, nabývají jeho dědický podíl stejným dílem jeho děti, přičemž toto pravidlo platí i o vzdálenějších potomcích téhož předka (ŠEŠINA,2012).

2. třída

Dědici ve 2. třídě jsou manžel, zůstavitelovi rodiče a ti, kteří žili se zůstavitelem nejméně po dobu jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti a kteří z tohoto důvodu pečovali o společnou domácnost nebo byli odkázáni výživou na zůstavitele. Dědici v této třídě dědí stejným dílem, manžel však vždy nejméně polovinu pozůstalosti.

3. Třída

Pokud nedědí manžel ani žádný z rodičů zůstavitele, dědí 3. třída dědiců, kterou tvoří zůstavitelovi sourozenci a ti, kteří žili se zůstavitelem nejméně po dobu jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti a kteří z tohoto důvodu pečovali o společnou domácnost nebo byli odkázáni výživou na zůstavitele. Tyto osoby dědí stejným dílem. Jestliže nedědí některý sourozenec zůstavitele, nabývají jeho dědický podíl stejným dílem jeho děti.

4. Třída

Dědici představujícími 4. třídu jsou prarodiče zůstavitele, kteří dědí stejným dílem

5. Třída

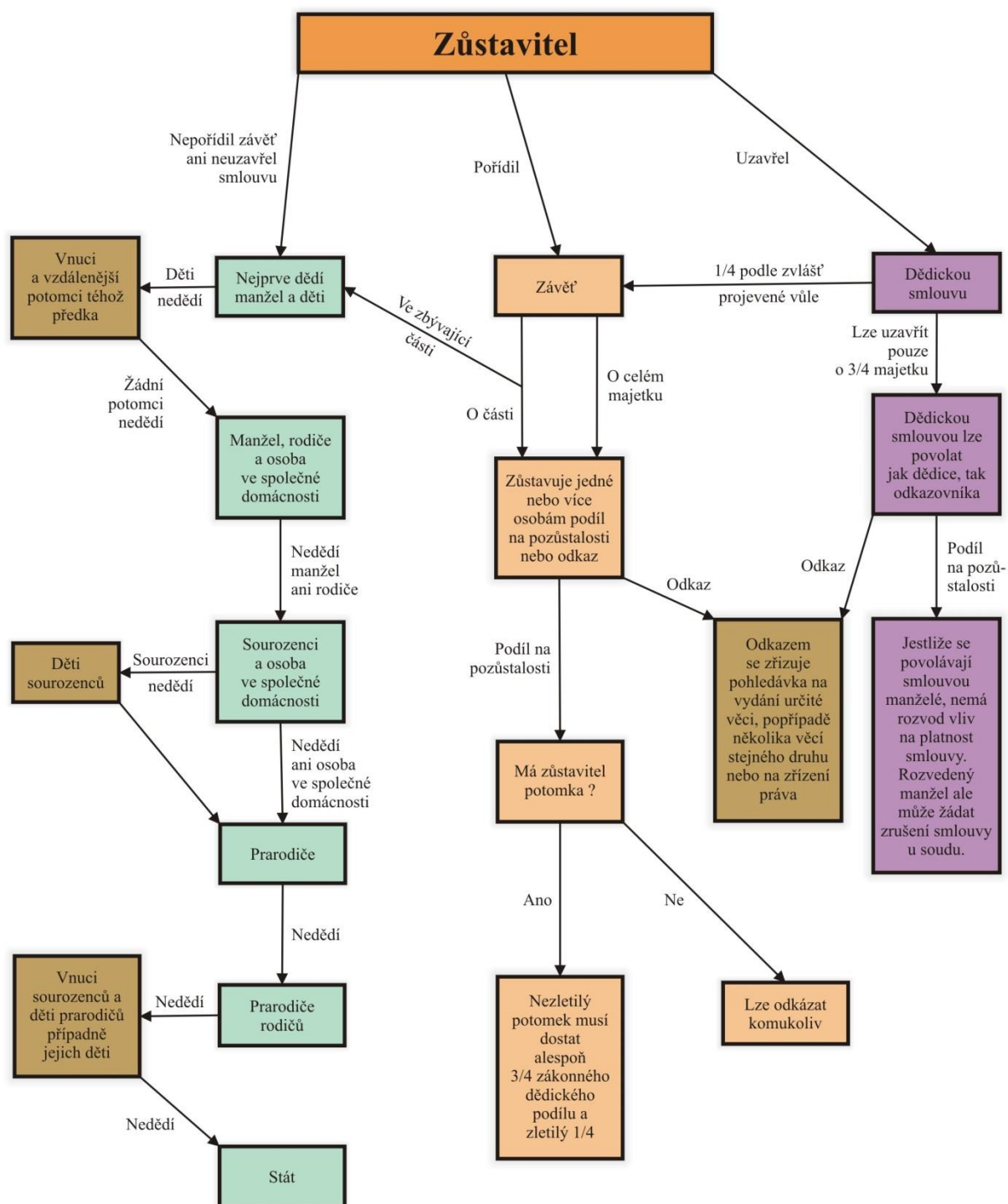
Zcela nový okruh dědiců byl doplněn do 5. třídy, kterou tvoří prarodiče rodičů zůstavitele. Prarodičům zůstavitelova otce připadá polovina dědictví, prarodičům zůstavitelovy matky druhá polovina. Obě dvojice prarodičů se dělí rovným dílem o polovinu, která na ně připadá. Ustanovení § 1639 NOZ potom detailním způsobem upravuje přirůstání podílů, pokud některý z prarodičů nedědí. V takovém případě přirůstá takový „uvolněný“ podíl nejprve téže příbuzenské větvi. Jestliže tedy nedědí jednotlivý člen dvojice, připadne uvolněná osmina druhému členu; nedědí-li dvojice, připadne tato čtvrtina druhé dvojici téže strany. Jestliže však nedědí ani jedna dvojice téže strany, připadá dědictví dvojicím druhé strany, a to ve stejném poměru, v jakém se dělí o polovinu dědictví, která jim připadá přímo.

6. Třída

Poslední 6. třídou jsou k dědění pozůstalosti povolány děti dětí sourozenců zůstavitele a děti prarodičů zůstavitele, každý z nich stejným dílem. Pokud nedědí některé z dětí prarodičů zůstavitele, dědí jeho děti. S rozšířením okruhu možných dědiců bylo nově přijato i pravidlo upravující situace případného vícenásobného příbuzenství. Jestliže je někdo se zůstavitelem příbuzný z více než z jedné strany, má z každé strany dědické právo, které by mu náleželo jako příbuznému z této strany.

Obrázek 1: Dědické právo podle NOZ

Dědické právo podle NOZ

Zdroj: HYNČICOVÁ, 2013

2.5. Prohlášení o vydědění

Potomka lze vydědit v tak zvané listině o vydědění, která způsobuje vyloučení vyděděného z dědění po zůstaviteli. NOZ mění terminologii na tak zvané prohlášení o vydědění. Vyděděný tudíž nenabývá práva, ani nenastupuje po zůstavitelově smrti do jeho povinností, neboť ztrácí právo na svůj zákonem stanovený podíl. NOZ zákonné důvody vydědění přejímá a upravuje. Dle § 1646 NOZ může zůstavitel vydědit nepominutelného dědice, který:

- Zůstaviteli neposkytl potřebnou pomoc v nouzi.
- O zůstavitele neprojevuje opravdový zájem, jaký by projevovat měl.
- Byl odsouzen pro trestný čin spáchaný za okolností svědčících o jeho zvrhlé povaze.
- Trvale vede nezřízený život.

Vyděděný, který s důvody vydědění nesouhlasí, má možnost se se žalobou bránit v rámci soudního řízení. Musí však prokázat, proč dle jeho názoru zůstavitel pro vydědění neměl zákonný důvod. NOZ mimo jiné přináší změnu v problematice vydědění také v tom, že již není nutné uvádět v prohlášení o vydědění důvod vydědění (§ 1648 NOZ). A to proto, že důvod je většinou jak zůstaviteli, tak potomkovi dobře znám a není nutné ho zveřejňovat. Pokud zůstavitel neuvede v prohlášení o vydědění důvod vydědění, bude mít nepominutelný dědic právo na povinný díl. Prokáže-li se ale proti němu zákonný důvod vydědění, pak toto právo mít nebude (www.obcanskyzakonik.justice.cz).

2.5.1. Právo na povinný díl a neopominutelný dědic

Neopominutelnými dědici jsou dědici z první třídy dědiců, a to děti zůstavitele, a pokud nedědí, tak jejich potomci. Zákon pak ustanoví, jakého dědického podílu se musí nejméně dostat těmto neopominutelným dědicům (s rozdílem mezi nezletilé a zletilé dědice), tedy jaký musí tato osoby dostat tak zvaný povinný díl. Pokud by zůstavitel nechtěl neopominutelným dědicům zanechat ani jejich povinný díl, musel by je vydědit. Pominutí neopominutelného dědice v závěti již nezpůsobuje její neplatnost, ale pouze zakládá právo neopominutelného dědice požadovat vyplacení svého povinného dílu (§ 1654 odst. 1 NOZ).

Povinný díl:

Povinný díl nezletilého dědice činí alespoň $\frac{3}{4}$ jeho zákonného podílu. Pokud je neopomenutelný dědic zletilý, musí z dědictví získat alespoň $\frac{1}{4}$ svého zákonného podílu.

2.5.2. Výpočet povinného dílu neopominutelného dědice

Občanský zákoník zachovává ochranu neopominutelných dědiců, kterým náleží z pozůstalosti povinný díl. Neopominutelnými dědici jsou děti zůstavitele a nedědí-li, pak jsou jimi jejich potomci. Minimální výše povinného dílu, který musí neopominutelný dědic obdržet, však byla ve srovnání s předchozí právní úpravou snížena o jednu čtvrtinu, a nezletilý neopominutelný dědic tudíž nyní musí dostat alespoň 3/4 jeho zákonného dědického podílu a je-li zletilý, musí dostat alespoň 1/4 zákonného podílu. Zůstavitel tak může závětí či dědickou smlouvou nakládat se svým majetkem ve větším rozsahu než dříve. Neopominutelný dědic nemá právo na podíl z pozůstalosti, nýbrž jen na peněžní částku rovnající se hodnotě jeho povinného dílu (§ 1654 odst. 1 NOZ). Z tohoto důvodu je umožněno, aby soud mohl dědicům povolit splátky na povinný díl nebo odklad jeho splatnosti, jsou-li pro to na straně dědiců zvláště závažné důvody a lze-li to na neopominutelném dědici rozumně požadovat. Předmětná pohledávka se však i v těchto případech úročí již od původní splatnosti částky odpovídající povinnému dílu. Neopominutelný dědic se nicméně může s dědici (ze závěti nebo z dědické smlouvy) dohodnout i jinak, pokud by se tím však zkrátila práva dalších věřitelů, je vůči nim taková dohoda neúčinná. Pro stanovení výše povinného dílu se majetek v pozůstalosti sepiše a odhadne, dluhy zůstavitele a závady, které na majetku vázly již v době zůstavitelovy smrti, se od hodnoty majetku odečtou. Při vypočtení povinného dílu se k pozůstalosti dále připočte to, co se započítává na povinný díl. Povinný díl se stanoví bez zřetele na odkazy a jiné závady vznikající z pořízení pro případ smrti (závěti). Až do určení povinného dílu se neopominutelný dědic poměrně účastní na zisku a ztrátě pozůstalosti (www.epravo.cz).

2.5.3. Vzdání se dědictví

Dědic, který dědictví neodmítl, se jej může před soudem v řízení o dědictví vzdát ve prospěch druhého dědice (§ 1490 odst. 1 NOZ). Oproti tomu odmítnout dědictví nelze ve prospěch jiné konkrétní osoby. Jestliže se vzdá dědictví ten, který byl obtížen příkazem, nařízením odkazu nebo jiným opatřením, které podle zůstavitelovy vůle může a má splnit jen osobně, nezbavuje se tím povinnosti splnit takové opatření (§1490 odst. 2 NOZ) (www.obcanskyzakonik.justice.cz).

Příklad: Zůstavitel byl v době smrti ženatý a měl dceru z prvního manželství a dva syny z druhého manželství, všechny děti byly zletilé. Dle závěti zůstavitele by měla být pozůstalost rozdělena mezi manželku a oba syny zůstavitele, každému jednou třetinou. Manželka dědictví

odmítla. Vzhledem k tomu, že zůstavitel výslovně určil závěti dědické podíly, bude se podíl připadající manželce dělit v zákonné posloupnosti a to v první třídě dědiců. Manželka podíl odmítla, takže v zákonné posloupnosti budou dědit všechny tři děti zůstavitele. Každý ze synů zůstavitele tak obdrží 1/3 pozůstalosti ze závěti a 1/9 pozůstalosti v zákonné posloupnosti, **dcera obdrží 1/9 pozůstalosti v zákonné posloupnosti.**

Při určení povinného dílu je nejprve nutné určit, jaký podíl by nabyla dcera při zákonné posloupnosti (zde se bere ohled i na podíl manželky, byť jej fakticky odmítla). Pokud se pozůstalost dělila v zákon = posloupnosti (v první třídě dědiců), obdržel by každý z dědiců 1/4 pozůstalosti. Vzhledem k tomu, že dcera je zletilá, musí se jí dostat alespoň 1/4 zákonného podílu, v daném případě 1/16 pozůstalosti. Vzhledem k tomu, že dědí 1/9, je zákonná podmínka splněna a dcera už nebude mít nárok na dorovnání povinného dílu (z dědictví získala více, než činí zákonný nárok) (NOVOTNÝ, 2014).

2.5.4. Listina o vydědění

Nechcete-li, aby po Vás dědil Váš potomek, a jsou-li pro to zákonem stanovené důvody, je třeba sepsat listinu o vydědění. Jedná se o sepsání formálně a obsahově náročné listiny a zvláště v tomto případě je vhodné nechat listinu sepsat notářem. Vyděděná osoba může po smrti zůstavitele napadnout listinu o vydědění žalobou u soudu. Dědicem ze zákona se však stane až ve chvíli, kdy soud pravomocně rozhodne, že důvody vydědění nebyly dány (www.notarskesluzby.cz).

2.5.5. Na povinný díl neopominutelného dědice se započte:

Vše, co neopominutelný dědic z pozůstalosti skutečně nabyl odkazem nebo jiným zůstavitelovým opatřením, nebo to, co neopominutelný dědic od zůstavitele bezplatně obdržel v posledních třech letech před jeho smrtí, ledaže zůstavitel přikáže, aby se započtení provedlo za delší dobu; potomku se kromě toho započte i to, co od zůstavitele bezplatně obdržel dědicův předek. Nepřihlíží se však k obvyklým darováním.

Na povinný díl potomka se dále započte:

To, co mu zůstavitel dal za svého života na úlevu v nákladech spojených se založením samostatné domácnosti, se založením manželského či obdobného soužití nebo s nástupem povolání či se započtením podnikání. To, co zůstavitel použil na úhradu dluhů zletilého potomka. (Jestliže však k poskytnutí výše uvedeného došlo dříve než v posledních třech letech před

zůstavitelovou smrtí, provede se takové započtení, jenom pokud zůstavitel neprojeví opačnou vůli.) To, co takto dostali od zůstavitele jeho rodiče, na jejichž místo vstupuje.

2.5.6. Započtení na dědický podíl

Dědické podíly se vypočtou stejně jako povinný díl neopominutelného dědice. Při posloupnosti dědiců podle pořízení pro případ smrti (závěti, dědické smlouvy či dovětku) nebo při zákonné dědické posloupnosti se započtení na dědický podíl provede jen, přikázal-li to zůstavitel projevem vůle učiněným ve formě předepsané pro pořízení závěti. Avšak soud může provést započtení na dědický podíl, i když to zůstavitel nepřikázal, jestliže by neopominutelný dědic jinak byl neodůvodněně znevýhodněn (k obvyklým darováním se v tomto případě také nepřihlíží) (www.epravo.cz).

2.6. Odpovědnost dědiců za dluhy

NOZ vychází ze zásady, že dluhy přecházejí na dědice. Vedle toho je dědic zásadně zavázán k úhradě nákladů zůstavitelova pohřbu a opatření místa zůstavitelova posledního odpočinku.

2.6.1. Dluhy postihující dědice

Dědice postihují zásadně všechny dluhy zůstavitele. Odpovědnost dědice za dluhy se však liší podle toho, zda si dědic vyhradil soupis pozůstalosti nebo zda výhradu soupisu neuplatnil.

Na dědice podle výslovné zákonné úpravy přecházejí jak dluhy zůstavitele, tak povinnost vyrovnat náklady pohřbu zůstavitele včetně nákladů na zřízení pohřebiště, ledaže tyto náklady byly už vyrovnány z pozůstalosti. Pokud je zůstavitel člověkem opuštěným, který nemá žádné blízké osoby, rozhoduje o pohřbu obec, na jejímž území zemřel.

2.6.2. Práva věřitelů před potvrzením dědictví

Dokud soud nepotvrdí dědici nabytí dědictví, mohou věřitelé vymáhat plnění jen vůči tomu, kdo spravuje pozůstalost, a domáhat se uspokojení jen z majetku náležejícího do pozůstalosti.

2.6.3. Právní účinky neuplatnění výhrady soupisu

Neuplatnil-li dědic výhradu soupisu, hradí dluhy zůstavitele v plném rozsahu. Neuplatnilo-li výhradu soupisu více dědiců, hradí dluhy zůstavitele společně a nerozdílně. Provedení soupisu

nemá právní účinky pro rozsah povinnosti k hrazení dluhů u dědice, který výhradu soupisu neuplatnil.

2.6.4. Právní účinky výhrady soupisu

Uplatnil-li dědic výhradu soupisu, hradí dluhy zůstavitele do výše ceny nabytého dědictví. To platí i v případě, že soupis pozůstalosti nařídil soud v zájmu osoby pod zvláštní ochranou.

Každý z dědiců, který uplatnil výhradu soupisu, hradí dluhy zůstavitele společně a nerozdílně s ostatními dědici, věřitel však může po každém dědici vyhradivšímu si soupis požadovat plnění jen do výše odpovídající jeho dědickému podílu. Postih mezi spoludědici se řídí podle obecných ustanovení o společných dlužích.

2.6.5. Odloučení pozůstalosti

Odloučení pozůstalosti zajišťuje věřiteli možnost uspokojit svou pohledávku z pozůstalosti bez ohledu na to, že má dědic další dluhy, eventuálně že je předlužen. O návratu věřitele na odloučení pozůstalosti rozhoduje soud.

2.6.6. Vyhledání dluhů zůstavitele

NOZ se snaží předcházet situaci, kdy by dědic nevěděl (a nemohl zjistit), jaké dluhy zůstavitel zanechal a jaké dluhy tedy má povinnost plnit. Dědic proto může navrhnout soudu vyhledávání dluhů zůstavitele. Stačí-li pozůstalost na úhradu pohledávek věřitelů, kteří se na základě soudní výzvy přihlásí, uhradí pohledávky dědic z pozůstalosti. Pokud je pozůstalost prodloužena, provede se likvidace dědictví nebo věřitelé přijmou předluženou pozůstalost na úhradu svých pohledávek.

2.6.7. Zničení dědictví

Dalším zcela novým institutem, který NOZ zavádí do dědického práva, je institut zcizení dědictví. Umožňuje se, aby dědic převedl práva a povinnosti náležející k pozůstalosti na jinou osobu – nabyvatele. Ke zcizení dědictví lze přistoupit teprve po smrti zůstavitele, to vychází z toho, že teprve smrtí zůstavitele se potencionální zákonný nebo povoláný dědic stává dědicem skutečným, teprve k okamžiku smrti zůstavitele může dědictví nabýt a může s ním také disponovat.

2.6.8. Přejchod pozůstalosti na dědice

Přejchod pozůstalosti na dědice označuje NOZ termínem nabytí dědictví. Nabytí dědictví potvrzuje soud podle zákona o zvláštních řízeních soudních.

2.6.9. Nabytí dědictví

Nabytí dědictví potvrzuje soud a to osobě, které svědčí prokázané dědické právo, pokud dědictví neodmítne. Dědici, který své dědické právo neuplatní před soudem, dědické právo nezaniká, neúčastní se ale projednání pozůstalosti, to platí i pro dědice neznámého (osoba, o níž lze mít důvodně za to, že je dědicem, avšak není známo její jméno nebo to zda žije či nikoli) a dědice neznámého pobytu (osoba známá, ale zdržující se na neznámém místě). Zákon upravuje sílu jednotlivých titulů v případě, že si více osob uplatňujících dědické právo. Odporuje od nejsilnějšího titulu po nejslabší – dědickou smlouvu, závěť, zákonná posloupnost. Dědic se slabším titulem je odkázán soudem k uplatnění práva žalobou.

2.6.10. Výhrada soupisu

Důležitá změna přechodu zůstavitelových dluhů na dědice. Na dědice primárně přecházejí všechny dluhy zůstavitele (§ 1701). Podstatou je, že dědic při přijímání dědictví může uplatnit výhradu soupisu, čímž zamezí, aby po přijetí ručil za případné dluhy zůstavitele i svým současným majetkem.

Důležité upozornění: kdo si soupis pozůstalosti ve stanovené lhůtě neuplatnil, nemůže soupis požadovat nikdy ani dodatečně. A stejně tak pokud dědic prohlásí, že právo soupisu neuplatňuje, nemůže své rozhodnutí později změnit, to znamená, že si také nemůže soupis vyhradit dodatečně.

2.6.11. Soupis pozůstalosti

Výhradou soupisu pozůstalosti se dědic brání tomu, aby odpovídal za dluhy zůstavitele ve větším rozsahu, než činí hodnota jeho dědického podílu. Účelem je zjistit pozůstalostní jmění a určit čistou hodnotu majetku po smrti zůstavitele. Dotazy a připomínky k němu může vznášet vykonavatel závěti, správce dědictví, kdo osvědčí dědické právo na povinný díl, věřitel žádající odloučení pozůstalosti, jiná osoba s právním zájmem se souhlasem soudu.

2.6.12. Potvrzení dědictví a rozdělení pozůstalosti

Nabytí dědictví je potvrzováno soudem. Dědictví je potvrzeno tomu, kdo dědictví neodmítl a podle průběhu dědického řízení má nejlepší dědické právo. Rozdělení pozůstalosti se rozumí přidělení jednotlivých věcí náležejících do pozůstalosti jednotlivým dědicům. Pozůstalost se rozděluje mezi dědice především podle vůle zůstavitele projevované v jeho pořízení pro případ smrti. Zůstavitel může také určit, aby rozdělení pozůstalosti provedla třetí osoba, kterou ve svém pořízení rozdělením pozůstalosti pověří, podle vlastního spravedlivého uvážení (NOVOTNÝ, 2014).

2.7. Daň dědická a darovací

K 31. 12. 2013 byl zrušen zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické a dani darovací. Daň dědická a daň darovací byly integrovány do zákona o daních z příjmů. Dědická daň tím prakticky zanikla, u daně darovací si naopak ve většině případů poplatníci připlatí.

2.7.1. Daň dědická

Od 1. 1. 2014, jsou příjmy z nabytí dědictví či odkazu, dle § 4a zákona o daních z příjmů osvobozeny od daně z příjmů fyzických osob a podle § 19b zákona i od daně z příjmů právnických osob. Bezúplatné příjmy, jimiž dědictví a dary jsou, ale nezdaněny nezůstanou, budou nově podléhat dani z příjmů. Patří k nim především příjmy fyzických i právnických osob získané dědictvím. Osvobozeny od daně z příjmů jsou přitom veškerá dědictví bez ohledu na příbuzenský vztah a jejich výši. Tyto příjmy se do daňového přiznání ani neuvádějí. Oproti dřívějšímu stavu to znamená, že daň z dědictví nemusí platit ani vzdálení příbuzní nebo lidé, kteří nebyli v příbuzenském vztahu se zůstavitelem a ani s ním nežili ve společné domácnosti, nebo právnické osoby, tj. dědicové dříve zařazovaní do III. skupiny.

2.7.2. Daň darovací

Dary jsou podle zákona č. 586/1992 Sb. označovány jako bezúplatné příjmy a spadají do položky "ostatních příjmů", které jsou upraveny v § 10 zákona o daních z příjmů. Zrušilo se tak pásmové zdanění v sazbách od 7 % do 40 % podle hodnoty daru. Zařazení darů do zákona o daních z příjmů ruší od 1. 1. 2014 také dělení obdarovaných osob do skupin podle příbuzenského poměru. Nově je okruh osob, které jsou osvobozeny od daně z přijatých darů,

uveden přímo v § 10 odst. 3 písm. d) zákona č. 586/1992 Sb. Od daně jsou osvobozeny bezúplatné příjmy od příbuzného v linii přímé a v linii vedlejší, a pokud jde o sourozence, strýce, tetu, synovce nebo neteř, manžela, manžela dítěte, dítěte manžela, rodiče manžela nebo manžela rodičů. Dále jsou osvobozeny bezúplatné příjmy od osoby, se kterou poplatník žil nejméně po dobu jednoho roku před získáním bezúplatného příjmu ve společně hospodařící domácnosti a z tohoto důvodu pečoval o domácnost nebo byl na tuto osobu odkázán výživou. Daň se také neplatí z příležitostných darů, pokud jejich hodnota nedosahuje 15000 Kč. Z právnických osob je osvobozen veřejně prospěšný poplatník, pokud bude bezúplatný příjem použit pro veřejně prospěšnou činnost nebo pro jeho kapitálové dovybavení. Všichni ostatní poplatníci platí od 1. 1. 2014 z darů, nově označených jako bezúplatný příjem, standardní daň z příjmů. Fyzické osoby odvedou z darů daň 15 %, právnické osoby zdaní bezúplatné příjmy 19 %. Přechodem darovací daně do oblasti daně z příjmů se mění i termín pro podání daňového přiznání. Původní darovací daň bylo nutné přiznat do 1 měsíce od nabytí daru. Nově podléhá podání daňového přiznání standardním pravidlům a termínům pro daň z příjmů, musí tedy být podáno do 1. dubna následujícího roku. Ti, kteří přiznání k dani z příjmů podávají z jiného důvodu, do něj příjmy z darů zahrnou.

3. Průzkum o pořízení závěti v České republice

V této kapitole je popsán provedený výzkumný projekt, který je zaměřený na setkání občanů České republiky se závětí. Cílem tohoto výzkumu bylo zjistit, v jaké formě se lidé nejčastěji se závětí setkávají, zda jako zůstavitelé, svědci, nebo dědicové. K provedení výzkumu byla využita metoda dotazníkového šetření, na základě níž dojde k potvrzení nebo vyvrácení hypotéz, které byly součástí výzkumu. Dotazník obsahuje celkem patnáct otázek. Na dotazník odpovídalo celkem 75 náhodně vybraných respondentů ve věku od osmnácti do sedmdesáti let z celé České republiky. Před samotným začátkem výzkumu byly stanoveny hypotézy, které díky šetření budou potvrzeny, nebo vyvráceny v závěru práce. Jejich princip spočívá ve stanovení tvrzení, které jsou logicky odvozena a následně se prokazují například z těchto otázek:

Setkal (a) jste se již někdy se závětí?

Jakou formou byla závěť sepsána?

Kde máte závěť uloženu?

Sepisoval (a) jste závěť již podle Nového občanského zákoníku 89/2012 Sb.?

Myslíte si, že sepsání závěti je důležité. . .

3.1.1. Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření bylo zvoleno jako optimální prostředek pro tento druh výzkumu. Dotazník (viz. příloha) byl vytvořen s pomocí webové aplikace – Moje anketa (www.mojeanketa.cz). Obsah a forma dotazníku byla sestavena tak, aby respondentovi pokládané otázky byly srozumitelné a zabrali co nejméně času. Aplikace umožňuje vytvořit různé druhy otázek, dle potřeby zadavatele, od otázek typu ano či ne, po rolovací lištu, která umožňuje respondentovi např. dotazník ukončit. Dotazník byl distribuován pomocí internetových stránek www.mojeanketa.cz a tištěnou formou, při které byli náhodně vybraní respondenti v Českých Budějovicích. V úvodu dotazníku byly položeny identifikační otázky týkající se pohlaví, věku, vzdělání a velikosti obce odkud dotazovaný respondent pocházel. V druhé části dotazníku byly již pokládány stěžejní otázky pro tento typ výzkumu. Tato část zkoumá aktuální situaci a názory občanů na uzavírání závěti, zda již mají závěť uzavřenou, nebo o jejím uzavření do budoucna uvažují. Cílem dotazování bylo oslovit co nejširší věkovou kategorii respondentů, od mladé generace, až po penzisty a porovnání jejich přístupu k dané problematice. Dotazník vyplnilo celkem 98 respondentů z celé České republiky. Z toho 55% žen a 45% mužů, jejich nejčastější

dosažené vzdělání bylo středoškolské s maturitou (53,2%) a byli v zaměstnaneckém poměru (48,1%).

3.1.2. Vyhodnocení výzkumných otázek

V následujících podkapitolách budou vyhodnoceny výzkumné otázky, které jsou součástí dotazníku. Tento dotazník by nám měl odpovědět na otázky, jak lidé přistupují k uzavírání závěti. Zda mají závěť uzavřenou a pokud ano zda jí uzavírali podle Nového občanského zákoníku a využili některou z novinek, které nám Nový občanský zákoník přinesl.

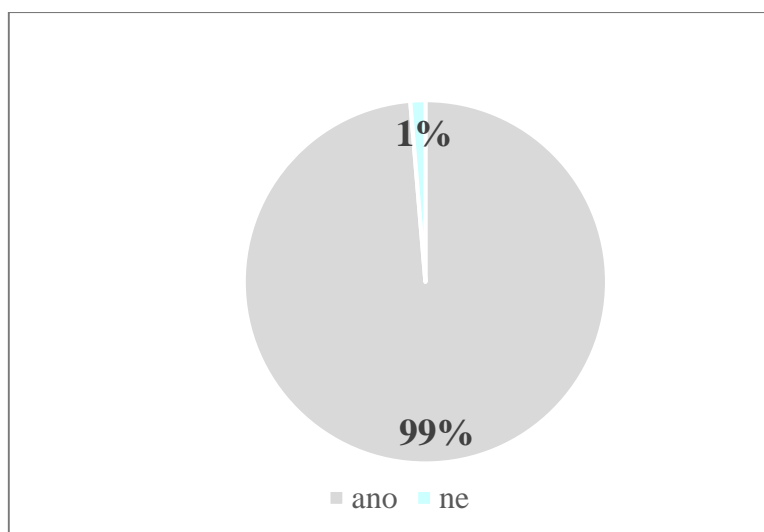
3.2. Dotazníkové otázky

Část I. - Identifikační údaje:

Otázka č. 1: Jste občanem České republiky?

První otázka měla za úkol zjistit, zda je respondent z České republiky. Pokud odpověď byla ne, respondent dotazník dále nevyplňoval.

Graf 1: Jste občanem České republiky?

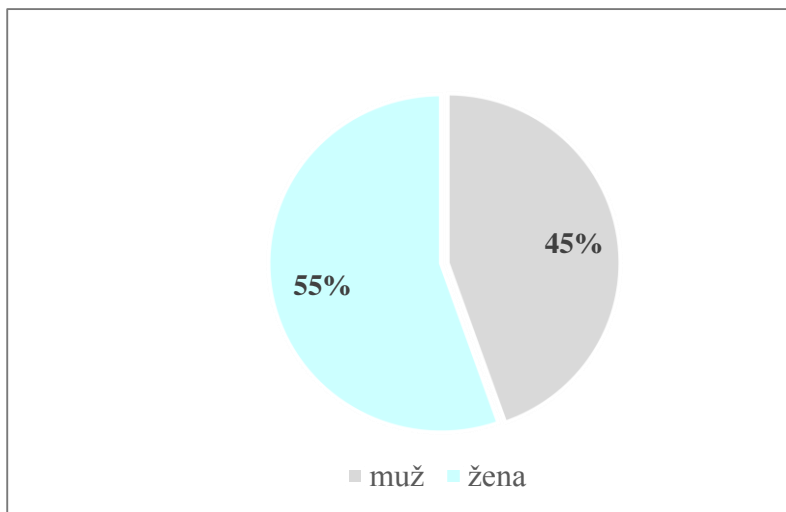

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 2: Jste muž nebo žena?

Druhá otázka měla za úkol identifikovat respondenta, zda jde o muže nebo o ženu. V druhé části dotazníku by nám pak měla pomoci k posouzení, kdo častěji uzavírá závět', zda muži či ženy.

Graf 2: Jste muž nebo žena?

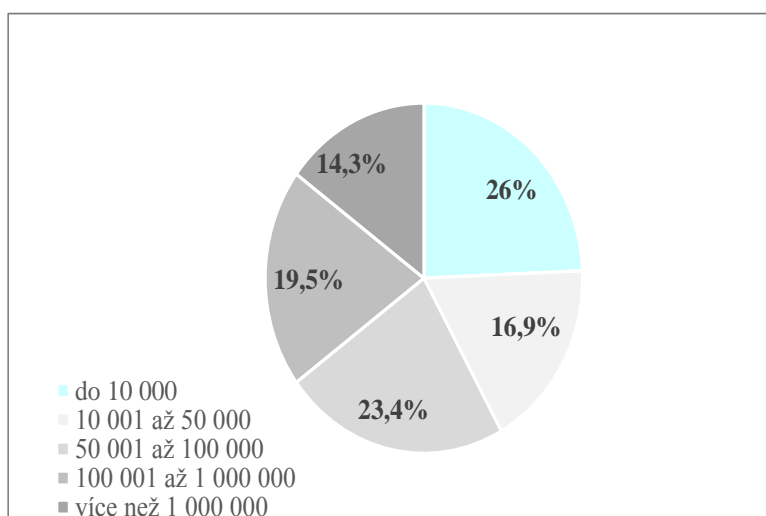

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 3: Počet obyvatel obce/města, kde žijete?

Tato otázka měla za úkol zjistit, kde se lidé se závětí setkávají nejčastěji a následně kde se závět' nejčastěji uzavírá.

Graf 3: Počet obyvatel obce/města, kde žijete?

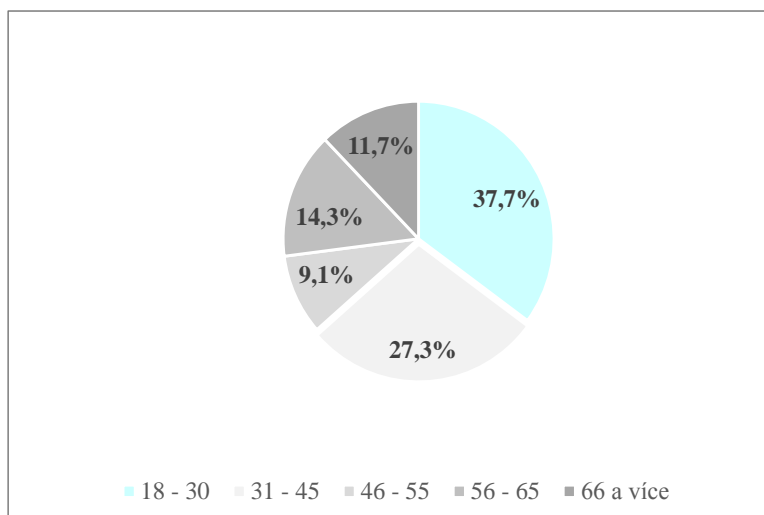

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 4: Kolik je Vám let?

V této otázce měli dotazovaní uvést svůj věk. Nejvíce respondentů, je ve věku 18 – 30 let. (36%) a ve věku 31 – 45 let (28%).

Graf 4: Kolik je Vám let?

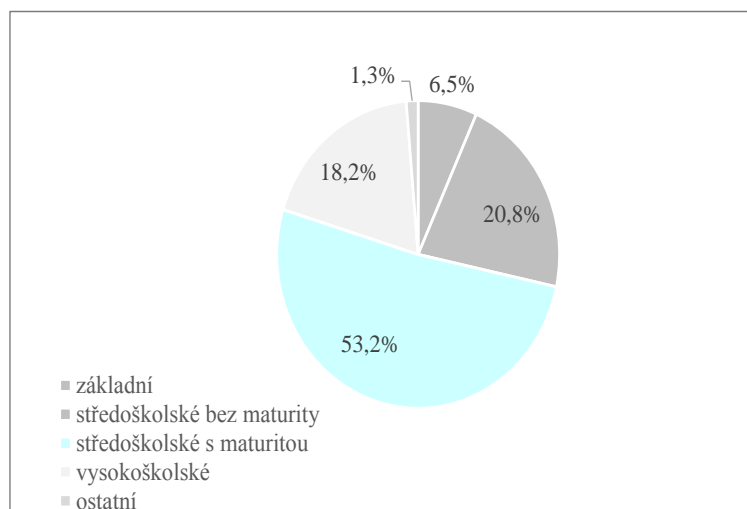

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 5: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

V této otázce měli dotazovaní uvést své nejvyšší dosažené vzdělání. Největší počet respondentů má vzdělání středoškolské s maturitou (53,2%) a druhé nejvyšší dosažené vzdělání respondentů bylo středoškolské vzdělání (20,8%).

Graf 5: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

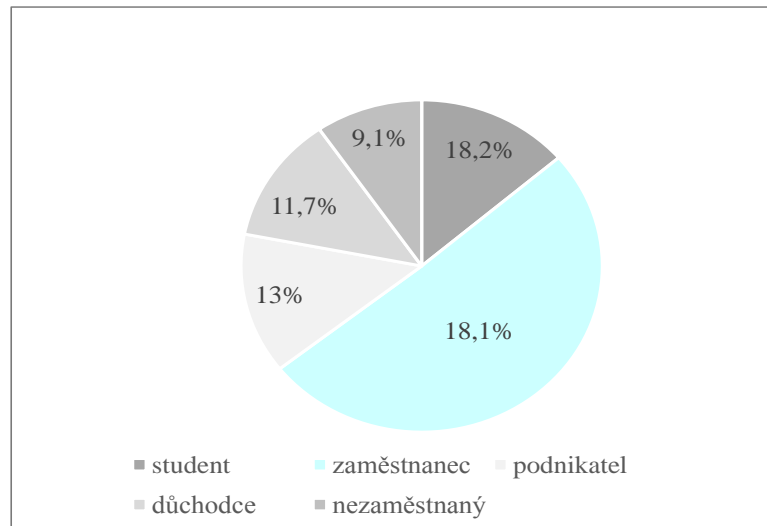

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 6: Jste:

V této otázce měli respondenti uvést, zda jsou studenti, zaměstnanci, podnikatelé, nebo důchodci. Největší počet respondentů jsou zaměstnanci (49,3%).

Graf 6: Jste?

Zdroj: vlastní zpracování

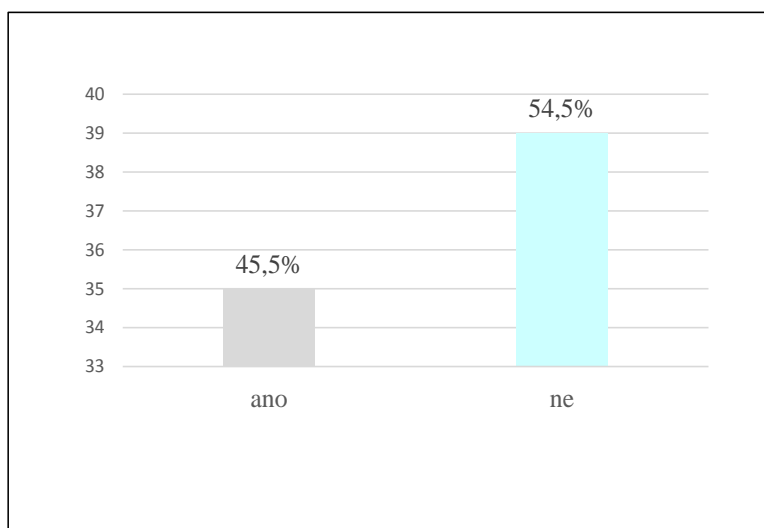
Část II.

Od těchto otázek jsem zvolila sloupcové grafy, na kterých lépe vyniknou odpovědi respondentů.

Otázka č. 7: Setkal (a) jste se již někdy se závětí?

Tato otázka byla poměrně klíčová pro celý výzkum. Měla za úkol zjistit, zda se respondenti se závětí setkali. Dle odpovědí respondentů se 45,5% našich spoluobčanů se závětí již setkala a 54,5% respondentů dosud nikoliv.

Graf 7: Setkal jste se již někdy se závětí?

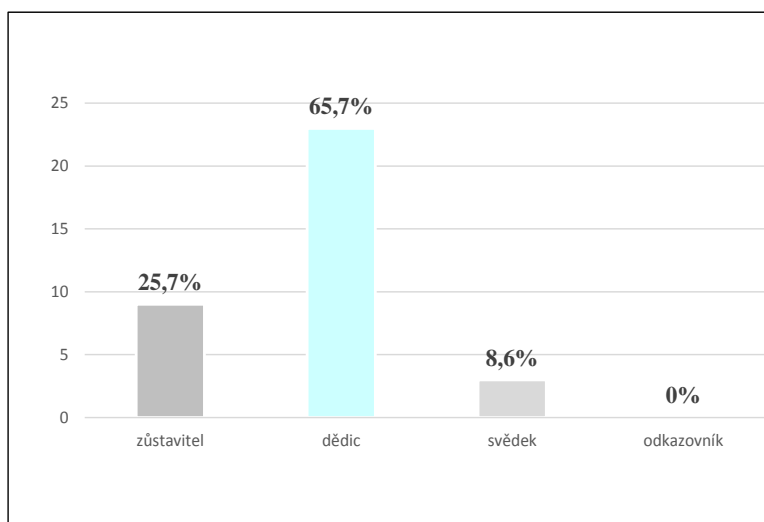

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 8: Se závětí jste se setkal (a) jako:

Tato otázka měla za úkol zjistit, v jaké pozici se respondent se závětí setkal. Nejvíce respondentů (65,7%) odpovědělo, že byli dědicové. Na druhém místě potom byli zůstavitelé (25,7%).

Graf 8: Se závětí jste se setkal (a) jako?

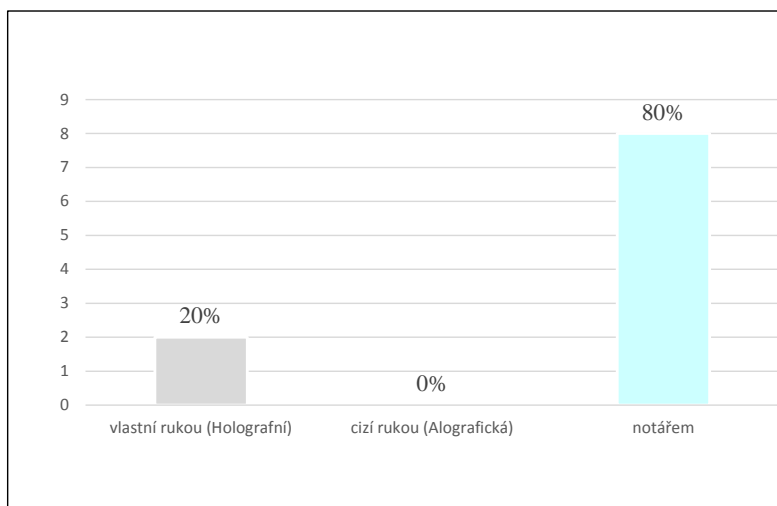

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 9: Jakou formou byla závěť sepsána

Touto otázkou se mělo zjistit, zda respondenti dávají přednost sepsání závěti vlastní rukou (holografní), nebo sepsání závěti u notáře.

Graf 9: Jakou formou byla závěť sepsána?

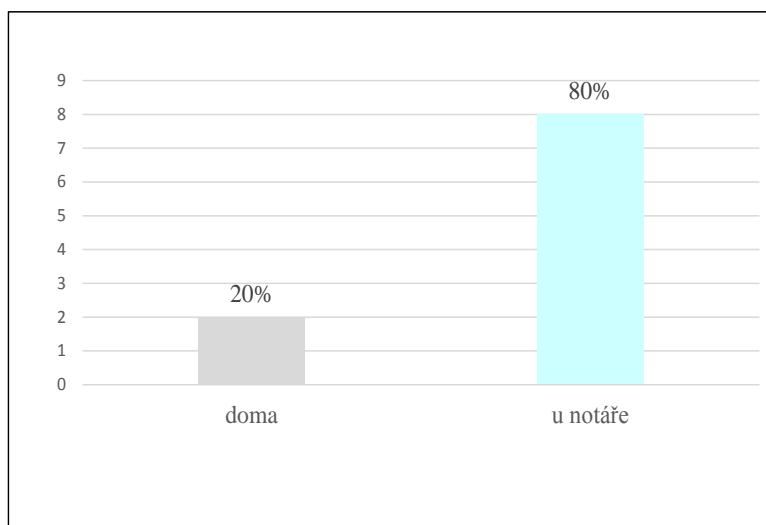

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 10: Kde máte závěť uloženu?

U této otázky jsme se pokusili zjistit, čemu dávají respondenti přednost při ukládání závětí. Jak je vidět z grafu, 80% respondentů dává přednost uložení závěti u notáře.

Graf 10: Kde máte závěť uloženu?

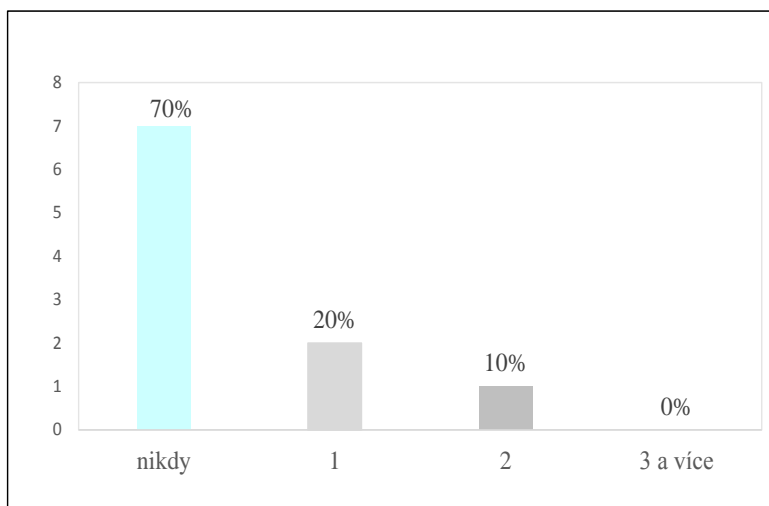

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 11: Kolikrát jste svou závěť změnil (a)?

U této otázky bylo úkolem zjistit, zda a jak často respondenti závěť mění. Z odpovědí vyplívá, že pokud se respondent rozhodne závěť sepsat, tak už jí měnit nechce.

Graf 11: Kolikrát jste svou závěť změnil (a)?

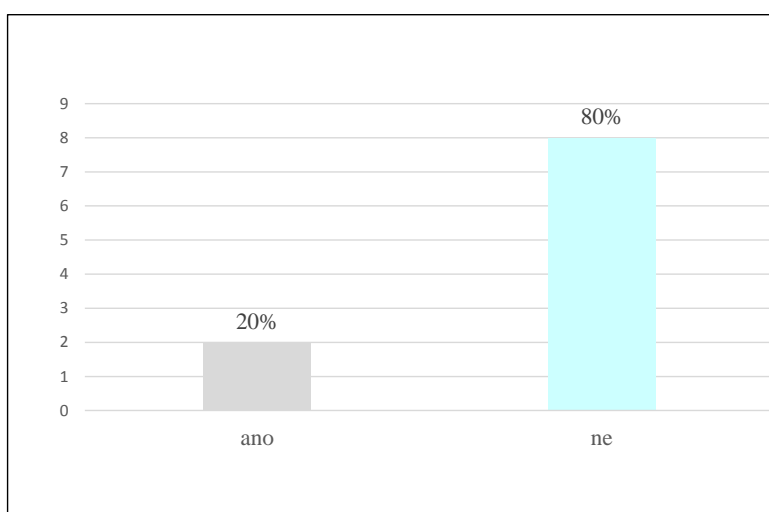

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 12: Sepisoval (a) jste závěť již podle Nového občanského zákoníku 89/2012 Sb.?

U této otázky se zjišťovalo, zda respondent sepisoval závěť dle Nového občanského zákoníku. Z odpovědí plyne, že 80% dotazovaných mělo závěť sepsanou dříve, než vstoupil v platnost Nový občanský zákoník.

Graf 12: Sepisoval (a) jste závěť již podle Nového občanského zákoníku 89/2012 Sb.?

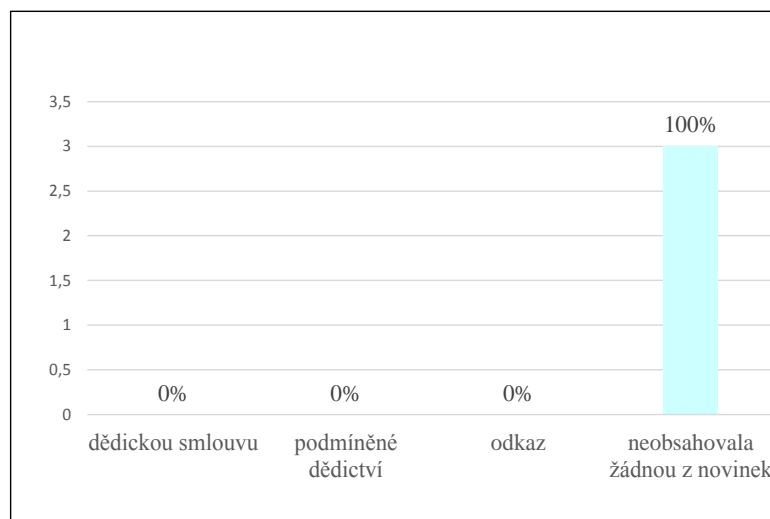

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 13: Obsahovala Vaše závěť některou z novinek z Nového občanského zákoníku 89/2012 Sb.?

V této otázce byla řešena otázka týkající se novinek v NOZ. Z odpovědí respondentů, kteří sepisovali závěť dle NOZ vyplívá, že nepoužili žádnou z novinek, které jim NOZ nabízel

Graf 13: Obsahovala Vaše závěť některou z novinek z Nového občanského zákoníku 89/2012 Sb.?

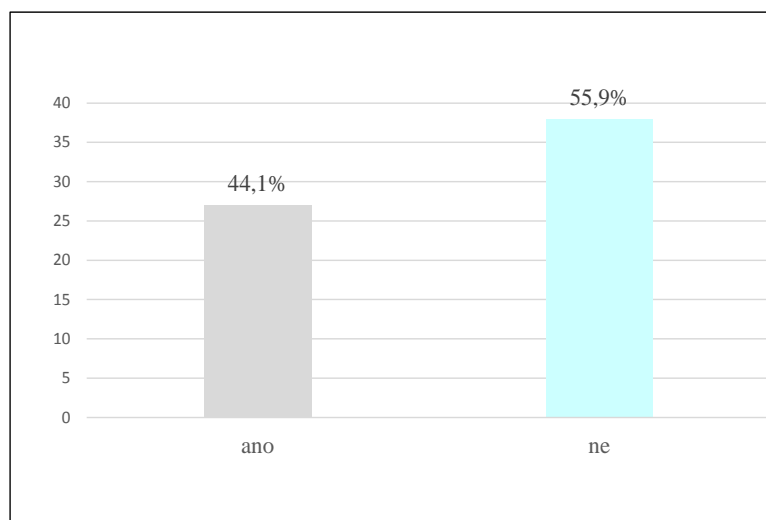

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 14: Chystáte se v budoucnosti sepsat závěť?

Touto otázkou se mělo zjistit, zda se respondenti chystají v budoucnu sepsat závěť. Z odpovědí vyplívá, že 57.6% respondentů o sepsání závěti přemýšlí.

Graf 14: Chystáte se v budoucnosti sepsat závěť?

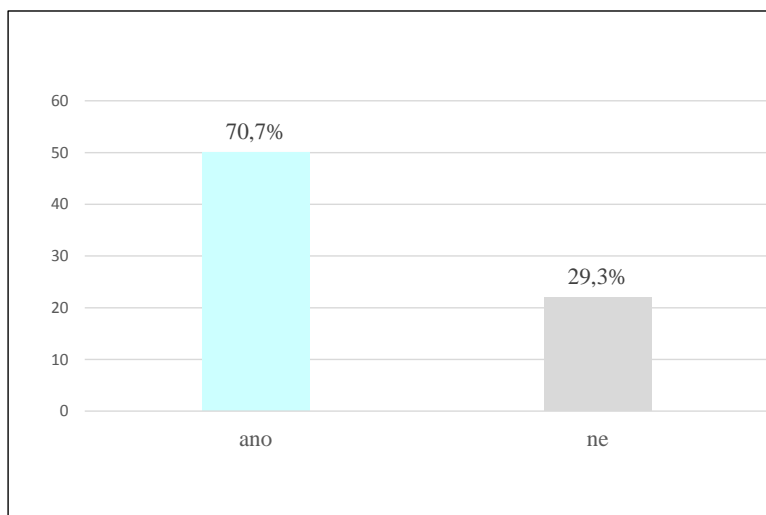

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 15: Myslíte si, že sepsání závěti je důležité?

Na tuto poslední otázku odpovídali všichni respondenti. 69,9% respondentů odpovídalo, že si myslí, že je sepsání závěti důležité.

Graf 15: Myslíte si, že sepsání závěti je důležité?

Zdroj: vlastní zpracování

3.2.1. Vyhodnocení dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření se skládalo ze dvou částí, přičemž z identifikačních údajů závěry vyvozovat nebudu. Za zajímavé považuji pouze zjištění, že nejčastěji odpovídali respondenti se středoškolským vzděláním s maturitou a byli v zaměstnaneckém pracovním poměru. Pro tento průzkum byla důležitá druhá část dotazníku, kde jsem se snažila zjistit, zda se respondenti již se závětí setkali a jakou formou byla závěť sepsána. Z průzkumu vyplynulo, že 54,5% respondentů se překvapivě se závětí nikdy neseťkalo. Respondenti, kteří se již se závětí setkali, byli z 65,7% dědicové z 8,6% svědkové a pouze z 25,7% jako zůstavitelé. Pro toto šetření byli nejdůležitější respondenti, kteří se se závětí setkali jako zůstavitelé. Ti z 80% odpověděli, že si nechali závěť sepsat notářem a také využili možnosti ponechat závěť u notáře v úschovně. Pouze 20% respondentů závěť sepsalo vlastní rukou (Holografní závěť) a má jí uschovanou doma. Na otázku „Sepisoval jste závěť již podle NOZ 89/2012 Sb.“, jen dva respondenti uvedli, že ano, ale že sepsaná závěť neobsahovala žádnou z novinek které NOZ nabízí. Poslední dvě otázky se týkali respondentů, kteří se buď se závětí doposud neseťkali, nebo pro zatím závěť sepsanou nemají. Zde 70,7% odpovědělo, že si sice myslí, že je to důležité, ale zároveň 55% uvedlo, že ani v budoucnu o sepsání závěti neuvažují.

3.2.2. Kontingenční tabulky

V této části budu porovnávat pomocí kontingenčních tabulek a dvou koeficientů kontingence intenzitu závislosti na vzdělání respondentů s ostatními otázkami dotazníkového šetření. Pro toto porovnání použiji Pearsonův koeficient kontingence a Cramérův koeficient kontingence. Charakteristika, která měří tuto rozdílnost souhrnně za celou tabulku je čtvercová kontingence (χ^2). Výsledná hodnota koeficientů se vždy pohybuje v rozmezí od 0 do 1, kdy čísla blíží se 0 znamenají malou závislost a čísla blíží se k 1 naopak velkou závislost na vzdělání.

Rovnice:

$$\text{Pearsonův koeficient kontingence: } P = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + n}}$$

$$\text{Cramerův koeficient kontingence: } C = \sqrt{\frac{\chi^2}{n \min\{(r-1), (s-1)\}}}$$

χ^2 – čtvercová kontingence

n - počet respondentů, který v mém případě činí 193

$\min\{(r - 1), (s - 1)\}$ – minimální hodnota získaná z počtu řádků (r) minus 1 a počtu sloupců (s) minus jedna jednotlivých kontingenčních tabulek.

Pearsonův koeficient kontingence a Cramerův koeficient kontingence jsem získala pomocí programu STATISTICA CZ 12, kde se tyto koeficienty vypočítaly z kontingenčních tabulek.

3.2.3. Vyhodnocení kontingenčních tabulek

Kontingenční tabulka č. 1:

Tabulka 1: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? x Setkal (a) jste se někdy se závěti?

	1	2	Součty řádků
Základní	4	1	5
Středoškolské bez maturity	9	7	16
Středoškolské s maturitou	17	22	39
Vysokoškolské	4	10	14
Ostatní	1	0	1
Celkem odpovědí	35	40	75

Zdroj: vlastní zpracování

Legenda:

1. Ano 2. Ne

P = 0,2712308

C = 0,2817940

Kontingenční tabulka č. 2:

Tabulka 2: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? x Se závěti jste se setkal (a) jako:

	1	2	3	4	Součty řádků
Základní	0	3	1	0	4
Středoškolské bez maturity	1	8	0	0	9
Středoškolské s maturitou	5	10	2	0	17
Vysokoškolské	3	1	0	0	4
Ostatní	0	1	0	0	1
Celkem odpovědí	9	23	3	0	35

Zdroj: vlastní zpracování

Legenda:

1. Zůstavitel
2. Dědic
3. Svědek
4. Odkazovník

P = 0,8944272

C = 1,000000

Kontingenční tabulka č. 3:

Tabulka 3: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? x Jakou formou byla závěť sepsána?

	1	2	3	Součty řádků
Základní	0	0	0	0
Středoškolské bez maturity	1	0	0	1
Středoškolské s maturitou	1	0	5	6
Vysokoškolské	0	0	3	3
Ostatní	0	0	0	0
Celkem odpovědí	2	0	8	10

Zdroj: vlastní zpracování

Legenda:

1. Vlastní rukou
2. Cizí rukou
3. Notářem

P = 0,8164966

C = 1,000000

Kontingenční tabulka č. 4:

Tabulka 4: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? x Kde máte závěť uloženu?

	1	2	Součty řádků
Základní	0	0	0
Středoškolské bez maturity	1	0	1
Středoškolské s maturitou	1	5	6
Vysokoškolské	0	3	3
Ostatní	0	0	0
Celkem odpovědí	2	8	10

Zdroj: vlastní zpracování

Legenda:

1. Doma
2. U notáře

P = 0,5691605

C = 0,6922187

Kontingenční tabulka č. 5:

Tabulka 5: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? x Kolikrát jste závěť změnil (a)?

	1	2	3	4	Součty řádků
Základní	0	0	0	0	0
Středoškolské bez maturity	1	0	0	0	1
Středoškolské s maturitou	6	0	0	0	6
Vysokoškolské	0	2	1	0	3
Ostatní	0	0	0	0	0
Celkem odpovědí	7	2	1	0	10

Zdroj: vlastní zpracování

Legenda:

1. Nikdy
2. Jednou
3. Dvakrát
4. Třikrát a více

P = 0,8164966

C = 1,000000

Kontingenční tabulka č. 6:

Tabulka 6: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? x Sepisoval (a) jste, závět' podle Nového občanského zákoníku 89/2012 Sb.?

	1	2	Součty řádků
Základní	0	0	0
Středoškolské bez maturity	0	1	1
Středoškolské s maturitou	2	4	6
Vysokoškolské	0	3	3
Ostatní	0	0	0
Celkem odpovědí	2	8	10

Zdroj: vlastní zpracování

Legenda:

1. Ano
2. Ne

P = 0,3779645

C = 0,4082483

Kontingenční tabulka č. 7:

Tabulka 7: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? x Chystáte se v budoucnu závět' sepsat?

	ano	ne	Součty řádků
Základní	2	3	5
Středoškolské bez maturity	6	9	15
Středoškolské s maturitou	15	19	34
Vysokoškolské	4	7	11
Ostatní	1	0	1
Celkem odpovědí	28	38	66

Zdroj: vlastní zpracování

Legenda:

1. Ano
2. Ne

P = 0,1543425

C = 0,1562143

Kontingenční tabulka č. 8:

Tabulka 8: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? x Myslíte si, že sepsání závěti je důležité?

	1	2	Součty řádků
Základní	2	3	5
Středoškolské bez maturity	11	5	16
Středoškolské s maturitou	27	10	37
Vysokoškolské	10	4	14
Ostatní	1	0	1
Celkem odpovědí	51	22	73

Zdroj: vlastní zpracování

Legenda:

1. Ano
2. Ne

P = 0,1903640

C = 0,1939099

3.2.4. Shrnutí kontingenčních tabulek

Výsledná hodnota koeficientů se vždy pohybuje v rozmezí od 0 do 1, kdy čísla blíží se 0 znamenají malou závislost a čísla blíží se k 1 naopak velkou závislost na vzdělání. Z otázek, které jsem ve statistice porovnávala, jsem zjistila, že nejmenší vliv má dosažené vzdělání x chystáte se v budoucnu závěť sepsat ($P = 0,1543425$; $C = 0,1562143$). Zatím co největší vliv má dosažené vzdělání x Se závětí jste se setkal (a) jako (zůstavitel, dědic, svědek, odkazovník), zde vyšli obě tyto hodnoty nejvyšší ($P = 0,8944272$ a $C = 1,000000$).

Závěr

Cílem mé práce bylo stručně představit historii vývoje závěti a to od roku 1812 tzv. závěti ABGB, až po vysvětlení platné právní úpravy dle NOZ 89/2012 Sb. V této souvislosti je zajímavé porovnání právní úpravy v občanských zákonících z dřívější doby. V ABGB z roku 1811, který platil na dnešním území České republiky do 31. 12. 1950, bylo dědickému právu věnováno 294 paragrafů. V občanském zákoníku č. 141/1950 Sb., který platil na celém území státu v období od 1. 1. 1951 do 31. 3. 1964, bylo nutno vystačit jen s 57 paragrafy. Občanský zákoník č. 40/1964 Sb., i když bychom přihlédli k jeho doplnění a změnám, byla celá právní úprava dědění vtěsnána do pouhých 41 paragrafů. Nová úprava dědického práva je mnohem podrobnější a NOZ č. 89/2012 Sb. věnuje této problematice 245 paragrafů, z toho 87 paragrafů je věnováno přímo závěti.

Při vypracování bakalářské práce jsem nejčastěji použila Nový občanský zákoník (Úplné znění) a Nový občanský zákoník – Dědické právo, které mi pomohly pochopit danou problematiku. Také jsem použila internetové zdroje jako je např. obcanskyzakonik.justice.cz. V praktické části jsem přistoupila k dotazníkovému šetření, které jsem vyhodnotila pomocí Pearsonova a Cramerova koeficientu kontingence, ty jsem vypočítala za pomoci programu STATISTICA CZ 12.

V teoretické části své práce, jsem se snažila popsat problematiku dědění, konkrétně pak závět podle NOZ. Upozorňuji zde na novinky, které přinesl NOZ jako je např. Privilegovaná závěť, podmíněné dědictví, odkaz, pododkaz nebo dědická smlouva. Tato smlouva se objevila již v zákoníku z roku 1812 jako možnost posledního pořízení mezi manžely a byla platná na našem území až do roku 1950. NOZ šel ještě o něco dál a neomezil se na úpravu dědické smlouvy jen mezi manžely. Další z novinek je rozšíření dědických tříd z původních čtyř na šest a dědický podíl neopominutelného dědice, podle kterého zletilí dědic dědí $\frac{1}{3}$ a nezletilí dědic $\frac{1}{4}$. NOZ obsahuje více než 3000 paragrafů, což opravdu není materie, která by se dala nastudovat takzvaně přes noc. Zároveň tento kodex zrušil přes dvě stovky právních předpisů, které vtělil do svého obsahu.

V praktické části jsem se z daného výzkumu snažila zjistit, zda se respondenti již setkali se závětí. Nejvíce respondentů se se závětí setkalo jako dědic. Pouze 25,7% dotazovaných uvedlo, že se se závětí setkalo jako zůstavitel. Na otázku zda si respondent myslí, jestli je sepsání závěti důležité sice 70,7 % dotazovaných odpovědělo, že ano, ale zároveň 55,9% odpovědělo, že ani do budoucna o sepsání závěti neuvažují.

Závěrem bych chtěla říci, že by naše veřejnost měla být více informována o výhodách, které jim sepsání závěti přinese, ale i o problémech a komplikacích, kterým se tímto dá předejít. Jak vyplývá z praktické části této práce, stále velký počet lidí o sepsání závěti ani neuvažuje. Myslím si, že jsem ve své práci určitě neobsáhla celou problematiku dědění, konkrétně dědění ze závěti. Nicméně jsem se snažila uvést nejdůležitější body, které by mohly pomoci se v této oblasti orientovat.

I. Summary:

The bachelor thesis called The Testament according to the New Civil Code is teoretically concipated thesis, which covers the issue of change of modification of the testament, contained in the New Civil Code, which is valid from 1.1.2014.

This thesis describes in detail obtions of acquisition and conditions of the testament validity. Eligibility of testator, inheritor, witness and last but not least ways of the testament annulment. The majority of the thesis is focused on the testament according to the New Civil Code, which provides more space for the testator will, thanks to implementation of more heritage titles such as heritage contract or establishment of reference. The thesis is based on the fact, that heritage law is summary of legal standarts, which modify the change of rights and oligations from dead person to inheritor.

The New Civil Code is based on requirement of modern society and even though lawmakers got back to princips, which czech law knew long ago and were forgotten gradually, those princips are for a subject who does not know history of law, new and quiet complicated.

Keywords: testament, heritage contract, testator, inheritor, legatee, witness

II. Seznam použité literatury

1. Schelle, K., & Schelleová, I. (1993). Civilní kodexy: 1811, 1950, 1964. (1. vyd., 594 s.) Brno: Doplněk.
2. Nový občanský zákoník 2014: rejstřík: redakční uzávěrka 26. 3. 2012. (2012). (320 s.) Ostrava: Sagit
3. Novotný, P. (2014). Nový občanský zákoník: dědické právo. (1. vyd., 144 s.) Praha: Grada
4. Občanský zákoník: komentář. (2014). (Vyd. 1., xxix, 696 s.) Praha: Wolters Kluwer ČR.

Internetové zdroje:

1. Právní poradna pro notáře, část Dovětek závěti – podmínky a příkazy [online]. [cit. 20. 12. 2014] Dostupný z [www:http://pravni-poradna-zdarma.blogspot.cz/2013/06/zavet-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku.html](http://pravni-poradna-zdarma.blogspot.cz/2013/06/zavet-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku.html)
2. Nový občanský zákoník, část Dědické právo – Konkrétní změny – Dědické substituce [online]. [cit. 20. 12. 2014] Dostupný z [www: http://obcanskyzakonik.justice.cz/dedicke-pravo/konkretni-z-meny/dedicke-substituce/](http://obcanskyzakonik.justice.cz/dedicke-pravo/konkretni-z-meny/dedicke-substituce/)
3. Nový občanský zákoník, část Dědické právo – Konkrétní změny – Svěřenecké nástupnictví [online]. [cit. 20. 12. 2014] Dostupný z [www: http://obcanskyzakonik.justice.cz/dedicke-pravo/konkretni-zmeny/dedicke-substituce/](http://obcanskyzakonik.justice.cz/dedicke-pravo/konkretni-zmeny/dedicke-substituce/)
4. Občanský Český-Zákoník.cz, pododdíl 3 – Vedlejší doložky v závěti § 1551 a § 1552 [online].[cit. 20. 12. 2014]Dostupný z [www: http://www.ceskyzakonik.cz/obcansky_zakonik/porizeni_pro_pripad_smrti_zavet_vedlejsi_dolozky_v_zaveti/](http://www.ceskyzakonik.cz/obcansky_zakonik/porizeni_pro_pripad_smrti_zavet_vedlejsi_dolozky_v_zaveti/)
5. Právní poradna pro notáře, část Závěť podle nového občanského zákoníku – Vykonavatel závěti [online]. [cit. 20. 12. 2014] Dostupný z [www: http://pravni-poradna-zdarma.blogspot.cz/2013/06/zavet-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku.html](http://pravni-poradna-zdarma.blogspot.cz/2013/06/zavet-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku.html)
6. Nový občanský zákoník, část Dědické právo – Konkrétní změny – Vydědění [online]. [cit. 22. 12. 2014]Dostupný z [www:http://obcanskyzakonik.justice.cz/dedicke-pravo/koncepcni-zmeny/](http://obcanskyzakonik.justice.cz/dedicke-pravo/koncepcni-zmeny/)
7. Nový občanský zákoník, část Dědické právo – Koncepční změny – Nárůst rozsahu úpravy dědění[online].[cit. 29. 12. 2014]Dostupný z [www:http://obcanskyzakonik.justice.cz/dedicke-pravo/koncepcni-zmeny/](http://obcanskyzakonik.justice.cz/dedicke-pravo/koncepcni-zmeny/)
8. Nový občanský zákoník, část Dědické právo – Vydědění [online]. [cit. 29. 12. 2014] Dostupný z [www: http://obcanskyzakonik.justice.cz/dedicke-pravo/konkretni-zmeny/vydedeni/](http://obcanskyzakonik.justice.cz/dedicke-pravo/konkretni-zmeny/vydedeni/)

9. Eprávo.cz, část Výpočet povinného dílu nepominutelný dědic [online]. [cit.5.1. 2015] Dostupný z www: <http://www.epravo.cz/top/clanky/rozsireni-okruhu-zakonnych-dedicu-a-zapocitavani-na-dedicke-podily-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku-93310.html>
10. Nový občanský zákoník, část Dědické právo – Vzdání se dědictví [online]. [cit.5. 1. 2015] Dostupný z www: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/dedicke-pravo/konkretni-zmeny/vzdani-se-dedictvi/>
11. Notářské služby, část Listina o vydědění [online]. [cit.5. 1. 2015] Dostupný z www: http://www.notarskesluzby.cz/zaveti_listiny_o_vydedeni.html
12. Eprávo.cz, část Započtení na dědický podíl [online]. [cit.5.01.2015] Dostupný z www: <http://www.epravo.cz/top/clanky/rozsireni-okruhu-zakonnych-dedicu-a-zapocitavani-na-dedicke-podily-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku-93310.html>
13. Zbyněk Mlčoch, závěti ke stažení [online]. [cit.5. 1. 2015] Dostupný z <http://www.zbynekmlcoch.cz/informace/ke-stazeni/obcanske-pravo-vzory/vzor-zaveti-holograficka-vzor-ke-stazeni-zdarma-novy-obcansky-zakonik-2014>
14. Bezplatná právní poradna, vydědění [online].[cit.5. 1. 2015]Dostupný z <http://www.bezplatnapravniporadna.cz/online-zdarma/component/content/article/2388-dedeni-zavet-vydedeni.htm>

Periodika:

1. AD NOTAM: odborný dvouměsíčník Českého notářství, 2014, roč. XX 1/2014, MK ČR 7049. ISSN 1211-0558
2. AD NOTAM: odborný dvouměsíčník Českého notářství, 2012, roč. XVIII 3/2012, MK ČR 7049. ISSN 1211-0558
3. Právní rádce: měsíčník Hospodářských novin. Praha: Economia, 2013, roč. XXI 2/2013, MK ČR 1210-4817

III. Seznam obrázků

Obrázek 1: Dědické právo podle NOZ..... 22

IV. Seznam grafů

Graf 1: Jste občanem České republiky? 32

Graf 2: Jste muž nebo žena?..... 33

Graf 3: Počet obyvatel obce/města, kde žijete?	33
Graf 4: Kolik je Vám let?	34
Graf 5: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?	34
Graf 6: Jste?	35
Graf 7: Setkal jste se již někdy se závětí?	36
Graf 8: Se závětí jste se setkal(a) jako?	36
Graf 9: Jakou formou byla závěť sepsána?	37
Graf 10: Kde máte závěť uloženu?	37
Graf 11: Kolikrát jste svou závěť změnil(a)?	38
Graf 12: Sepisoval(a) jste závěť již podle Nového občanského zákoníku 89/2012 Sb?	38
Graf 13: Obsahovala Vaše závěť některou z novinek z Nového občanského zákoníku 89/2012 Sb.?	39
Graf 14: Chystáte se v budoucnosti sepsat závěť?	39
Graf 15: Myslíte si, že sepsání závěti je důležité?	40

V. Seznam tabulek

Tabulka 1: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? x Setkal(a) jste se někdy se závětí?	41
Tabulka 2: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? x Se závětí jste se setkal(a) jako:	42
Tabulka 3: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? x Jakou formou byla závěť sepsána?	42
Tabulka 4: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? x Kde máte závěť uloženu?	43
Tabulka 5: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? x Kolikrát jste závěť změnil(a)?	43
Tabulka 6: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? x Sepisoval(a) jste závěť podle Nového občanského zákoníku 89/2012 Sb.?	44
Tabulka 7: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? x Chystáte se v budoucnu závěť sepsat?	44
Tabulka 8: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? x Myslíte si, že sepsání závěti je důležité?	45

VI. Seznam příloh

- Příloha 1: Vzor - Závěť holografická
- Příloha 2: Vzor - Závěť alografická
- Příloha 3: Odměna notáře soudního komisaře
- Příloha 4: Dotazník (vzor)

Příloha 1: Vzor - Závěť holografická

Čl. I.

Já, níže podepsaný, r. č., bytem....., pořizuji pro případ své smrti po zralé úvaze tuto závěť a odkazuji rovným dílem svým dvěma synům, r. č. bytem (první dědic) a, r. č. bytem (druhý dědic) veškeré nemovité věci nacházející se v mém výlučném vlastnictví, tedy:

* pozemek p. č. st. ..., o výměře m2 (zastavěná plocha), jehož součástí je rekreační chata e. č.,

* pozemek p. č. ..., o výměře m2 (zahrada),

vše zapsané pro katastrální území, obec, na LV č. ... v katastru nemovitosti u Katastrálního úřadu pro, Katastrální pracoviště

Čl. II.

Já, níže podepsaný, r. č., bytem....., pořizuji pro případ své smrti po zralé úvaze tuto závěť a odkazuji své sestře,r. č. bytem (třetí dědic) následující movitou věc:

* automobil zn., registrační značka, VIN, rok výroby, barvy

Čl. III.

Já, níže podepsaný, r. č., bytem....., pořizuji pro případ své smrti po zralé úvaze tuto závěť a odkazuji své dceři,r. č. bytem (čtvrtý dědic) ostatní movité věci, jakož i veškerou svou finanční hotovost.

Čl. IV.

Prohlašuji, že se jedná o mou poslední vůli.

V dne

Podpis:

Příloha 2: Vzor - Závěť alografická

Čl. I.

Já, níže podepsaný, r. č., bytem.....pořizuji pro případ své smrti v přítomnosti svědků, r. č., bytem..... a r. č., bytem....., po zralé úvaze tuto závěť o níže uvedeném majetku následovně.

Čl. II.

Já, níže podepsaný, r. č., bytem....., pořizuji pro případ své smrti po zralé úvaze tuto závěť a odkazuji veškerý svůj majetek své dceři r. č., bytem

Čl. III.

V případě, že by má dcera, r. č., bytem z jakéhokoli důvodu nedědila, ustanovuji náhradními dědici veškerého svého majetku rovným dílem:

* svoji manželku, r.č., bytem,

* svou sestru, r.č., bytem,

Čl. IV.

Výslovně prohlašuji, že tato listina obsahuje moji poslední vůli.

V dne

Podpis:

(vlastnoruční podpis)

Čl. V.

Potvrzujeme svým podpisem, že(jméno zůstavitele) před námi současně přítomnými svědky výše uvedenou závěť dnes vlastní rukou podepsal a výslovně projevil, že listina obsahuje jeho poslední vůli.

V..... dne.....

.....

(1. svědek)

.....

(2. svědek)

Příloha 3: Odměna notáře soudního komisaře

Základem odměny notáře jako soudního komisaře za úkony provedené v řízení o pozůstalosti je obvyklá cena aktiv pozůstalosti.

Odměna notáře jako soudního komisaře, činí

z prvních 100 000 Kč základu 2,0 %,

z přebývajících částky až do 500 000 Kč základu.... 1,2 %,

z přebývajících částky až do 1 000 000 Kč základu.... 0,9 %,

z přebývajících částky až do 3 000 000 Kč základu 0,5 %,

z přebývajících částky až do 20 000 000 Kč základu... 0,1 %,

nejméně však 600 Kč.

Částka nad 20 000 000 Kč se do základu nezapočítává.

K takto vypočtené částce se připočítávají hotové výdaje (hovorné, poštovné, náhrada hotových výdajů Notářské komory za prošetření Evidence právních jednání pro případ smrti, Evidence listin o manželském majetkovém režimu, atd.).

K odměně a hotovým výdajům se připočítává ještě DPH 21 %.

Neměl-li zůstavitel žádný majetek nebo měl-li majetek pouze nepatrné hodnoty či majetek bez hodnoty, řízení o pozůstalosti se zastaví a nepatrný majetek je vydán vypraviteli pohřbu, pokud s tímto postupem vysloví souhlas. Odměnu notáře hradí v tomto případě stát. Také nikdo neodpovídá za dluhy zůstavitele, protože nejsou určeni žádní dědicové, kteří by jinak za dluhy odpovídali (www.bezplatnapravni poradna.cz)

Příloha 4: Dotazník (vzor)

Dobrý den, máte v rukou dotazník, který si klade za cíl zjistit Váš postoj k závěti. Souhrn jeho zjištění bude použit jako součást vysokoškolské kvalifikační práce. Vyplnění dotazníku Vám zabere maximálně 5 minut. Veškeré dotazování je anonymní a s daty bude nakládáno dle příslušných standardů a zákonů. Při vyplňování dotazníku zaškrtněte správnou odpověď. Předem děkuji za jeho vyplnění.

Pavλίna Michalová 3. ročník UFRP-KS Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity

Část I. - Identifikační údaje:

1. Jste občanem České republiky?

- ano
- ne

Pokud NE, dotazník dále nevyplňujte.

2. Jste muž nebo žena?

- muž
- žena

3. Počet obyvatel obce/města, kde žijete?

- do 10 000
- 10 001 až 50 000
- 50 001 až 100 000
- 100 001 až 1 000 000
- více než 1 000 000

4. Kolik je Vám let?

- 18 – 30
- 31 až 430
- 46 až 55
- 56 až 65
- 66 a více

5. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- základní
- středoškolské bez maturity
- středoškolské s maturitou
- vysokoškolské

6. Jste:

- student
- zaměstnanec
- podnikatel
- důchodce
- nezaměstnaný

Část II.

7. Setkal jste se ze závětí

- ano
- ne

Pokud NE, dotazník dále nevyplňujte.

8. Se závětí jste se setkal (a) jako:

- zůstavitel (*ten, kdo závěť sepsával*)
- dědic
- svědek
- odkazovník (*ten, kterému vzniká pohledávka vůči dědici*)

Pokud jako zůstavitel, pokračujte odpovědí 9, 10, 11

9. Jakou formou byla závěť sepsána:

- vlastní rukou a vlastnoručním podpisem (*Holografní závěť*)
- cizí rukou, ale s vlastnoručním podpisem (*Alografická závěť*)
- u notáře

10. Kde máte závěť uloženu?

- doma
- u notáře

11. Kolikrát jste svou závěť změnil (a):

- nikdy
- jedenkrát
- dvakrát
- třikrát a více

12. Sepisoval (a) jste závěť již podle Nového občanského zákoníku 89/2012 Sb.:

- ano
- ne

Na následující otázky odpovídají všichni respondenti:

13. Obsahuje Vaše závěť některou z novinek z Nového občanského zákoníku 89/2012 Sb.:

- dědickou smlouvu
- podmíněné dědictví
- odkaz
- neobsahuje žádnou z novinek

14. Chystáte se v budoucnu sepsat závěť:

- ano
- ne

15. Myslíte si, že sepsání závěti je důležité?

- ano
- ne